

Unge

livsstil og dagligdag 2008

Unge livsstil og dagligdag 2008

Kræftens Bekæmpelse og Sundhedsstyrelsen

1. udgave, august 2009

Copyright© Kræftens Bekæmpelse og Sundhedsstyrelsen

Rapporten citeres: Unge livsstil og dagligdag 2008. MULD-rapport nr. 7. Kræftens Bekæmpelse og Sundhedsstyrelsen.

Rapporten kan hentes i elektronisk form på www.cancer.dk/MULD og www.sst.dk

Projektleder:

Inge Haunstrup Clemmensen, overlæge, Kræftens Bekæmpelse

Analyse:

Brian Køster, cand.scient., Kræftens Bekæmpelse

Rapport:

Anne-Line Brink, cand.scient., Kræftens Bekæmpelse

Projektgruppe Kræftens Bekæmpelse:

Anne-Line Brink, cand.scient., Kræftens Bekæmpelse

Brian Køster, cand.scient., Kræftens Bekæmpelse

Inge Haunstrup Clemmensen, overlæge, Kræftens Bekæmpelse

Projektgruppe Sundhedsstyrelsen:

Anne-Marie Sindballe, specialkonsulent, Sundhedsstyrelsen

Jørgen Falk, chefkonsulent, Sundhedsstyrelsen

Kit Broholm, specialkonsulent, Sundhedsstyrelsen

Niss Skov Nielsen, specialkonsulent, Sundhedsstyrelsen

Peter Aagaard, projektleder, Sundhedsstyrelsen

Styregruppe:

Anne-Marie Sindballe, specialkonsulent, Sundhedsstyrelsen

Hans H. Storm, afdelingschef, Kræftens Bekæmpelse

Inge Haunstrup Clemmensen, overlæge, Kræftens Bekæmpelse

Jørgen Falk, chefkonsulent, Sundhedsstyrelsen

Kræftens Bekæmpelse: ISBN 978-87-7064-093-0

Sundhedsstyrelsen: ISBN 978-87-7676-956-7

Foto: Kommunikation, Sundhedsstyrelsen

Forord

MULD står for Monitoreringen af unges livsstil og dagligdag, og der sættes fokus på unge i alderen 16-20 år - deres sundhedsvaner, livsstil og dagligdag. Monitoreringen er et samarbejde mellem Sundhedsstyrelsen og Kræftens Bekæmpelse.

MULD-rapporten 2008 er den syvende rapport i MULD serien. I 2008 er metoden for dataindsamling ændret, og hele undersøgelsen er nu internetbaseret. Stikprøven er repræsentativ på køn og alder.

MULD-rapporten er tænkt som et opslagsværk med hovedvægt på sundhedsvaner på områderne rygning, alkohol, fysisk aktivitet og stoffer, og giver et faktuel grundlag for forebyggelse inden for disse vigtige arbejdsområder. Det er desuden tanken, at de mange data, der er indhentet, skal danne grundlag for yderligere analyser til undersøgelse af mere komplekse aspekter af unges livsstil og dagligdag.

Tak til alle de mange unge, som har brugt tid på at deltage i undersøgelsen.

København, august 2009

Inge Haunstrup Clemmensen
Projektchef, Forebyggelse og Dokumentation, Kræftens Bekæmpelse

Hans Storm
Afdelingschef, Forebyggelse og Dokumentation, Kræftens Bekæmpelse

Else Smith,
Centerchef, Center for Forebyggelse, Sundhedsstyrelsen

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	5
1. Alkohol.....	7
2. Rygning.....	19
3. Euforiserende stoffer.....	29
4. Fysisk aktivitet.....	43
5. Muld 2008 - en ny dataindsamlingsmetode.....	51
6. Spørgeskema.....	57

Indledning

MULD-undersøgelserne startede i år 2000 for at undersøge de 16-20-åriges livsstil og vaner. De 16-20-årige er ikke genstand for mange undersøgelser men er en vigtig aldersgruppe at undersøge, da deres liv er præget af store forandringer, som påvirker livsstilen. Fra 2000-2004 blev der foretaget en MULD-undersøgelse hvert år, herefter kun hvert andet år.

I MULD-undersøgelsen 2008 har 1539 unge svaret på spørgsmål om deres livsstil og dagligdag - herunder fysisk aktivitet, trivsel, familieforhold og brug af alkohol, tobak og euforiserende stoffer. Spørgsmål om kostvaner er valgt fra af hensyn til spørgeskemaets længde.

I denne rapport præsenteres udvalgte tal for de unges fysiske aktivitet og brug af alkohol, tobak og euforiserende stoffer. I rapporten vises de unges svar som procenttal i tabeller og figurer. Tabellerne og figurerne er opdelt på køn og alder.

For første gang er hele undersøgelsen internetbaseret. De unge i MULD-undersøgelsen 2008 er rekrutteret via Userneeds Danmarkspanel. Dataindsamlingen er således ændret i forhold til de foregående undersøgelser, og tallene er derfor ikke direkte sammenlignelige med tidligere år. Deltagerne til dette års MULD-undersøgelse er repræsentativt fordelt på køn og alder i forhold til den danske befolkning. Dvs. 50 % er drenge, og 50 % er piger, og de 16- og 17-årige udgør hver 21 %, de 18-årige 20 % og de 19- og 20-årige udgør hver især 19 %. Det er i MULD-2008 ikke lykkedes at få stikprøven repræsentativ på uddannelsesgrupper. Spørgeskemaet og en beskrivelse af metoden findes bagerst i rapporten.

1. Alkohol

RESUMÉ

- 94 % af de 16-20-årige drenge og piger drikker alkohol.
- 13 % af drengene overskred genstandsgrænsen for voksne mænd (21 genstande/uge), og 13 % af pigerne overskred genstandsgrænsen for voksne kvinder (14 genstande/uge).
- 73 % af de unge har ved mindst én lejlighed drukket mere end 5 genstande i løbet af "de sidste 30 dage".
- 63 % af de unge var under 16 år første gang, de drak sig fulde.
- 33 % af de drenge og 34 % af de piger, som drikker alkohol, angiver at have haft nedsat præstation i skolen eller på arbejdet, fordi de har drukket.
- 28 % af de drenge og 43 % af de piger, som drikker, har oplevet problemer med venner, fordi de har drukket.
- Siden år 2000 er der sket et fald i procentdelen af drenge, som har drukket over genstandsgrænsen for voksne. Procentdelen af piger, som har drukket over genstandsgrænsen for voksne, ligger i alle årene på 11-14 %.

INDLEDNING

Det at drikke alkohol og ofte drikke mere end 5 genstande, når man drikker, er en del af den danske alkoholkultur og en så udbredt adfærd blandt de 16-20-årige, at det *ikke* at drikke alkohol bliver det afvigende. I det seneste europæiske skoleundersøgelsesprojekt om alkohol og andre rusmidler har danske unge europarekord i alkoholforbrug.

Faktorer, der påvirker unges alkoholvaner, er forældres alkoholkultur, tilgængelighed og de voksnes accept af alkoholforbrug blandt unge. Mht. tilgængelighed er det muligt gennem lovgivning at arbejde med forbud mod salg til unge, og i indsatsen for at udskyde de unges alkoholdebut blev en 15-års aldersgrænse indført i 1998 og en 16-års aldersgrænse i 2004. Ydermere har der været kampagner for forældres muligheder for at påvirke børns forbrug gennem normsætning og forældreaftaler i klasser. Høje priser er også blandt de effektive måder at reducere alkoholforbruget på, men danske alkoholpriser har i en årrække været lave.

UNGES ALKOHOLFORBRUG OG DRIKKEMØNSTRE

I undersøgelsen blev de unge spurgt til deres alkoholvaner. Følgende spørgsmål blev stillet: "Hvor tit drikker du noget, der indeholder alkohol?", "Hvor mange genstande drak du på hver af dagene i sidste uge?", "Hvor gammel var du, da du første gang drak dig fuld?" Derudover blev de bedt om at tænke tilbage på de sidste 30 dage og dernæst besvare: "Ved hvor mange lejligheder har du drukket mere end 5 genstande?", "Ved hvor mange lejligheder har du været fuld?" og "Ved hvor mange lejligheder har du drukket alm. øl, stærk øl, vin, sodavandsprodukter med alkohol, spiritus?"

Tablet 1.1 viser, at 94,0 % af de unge drikker alkohol. Der er ingen forskel mellem kønnene. På alle alderstrin (16-20-årige) drikker over 90 % af de unge alkohol.

Tabel 1.1 Procentdel af unge, der drikker alkohol

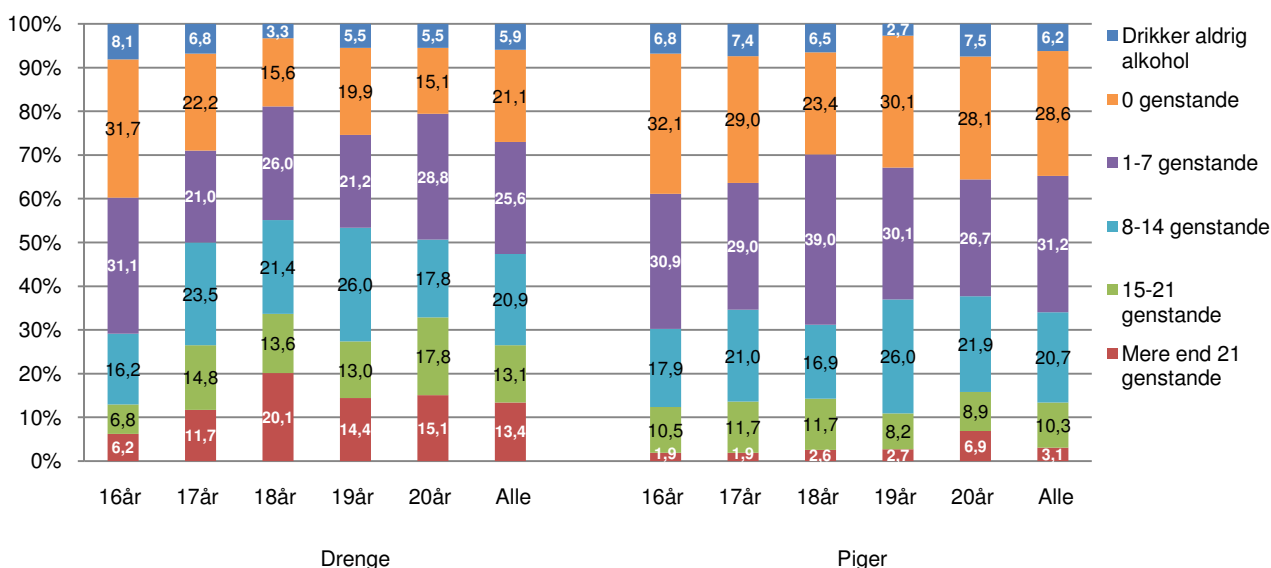
Alder	Drengene						Piger						Drengene og Piger
	16 år	17 år	18 år	19 år	20 år	Alle	16 år	17 år	18 år	19 år	20 år	Alle	Alle
Drikker alkohol	91,9	93,2	96,7	94,5	94,5	94,1	93,2	92,6	93,5	97,3	92,5	93,8	94,0
Drikker aldrig alkohol	8,1	6,8	3,3	5,5	5,5	5,9	6,8	7,4	6,5	2,7	7,5	6,2	6,0
Total %	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal	161	162	154	146	146	769	162	162	154	146	146	770	1539

Spørgsmålet lød: "Hvor tit drikker du noget, der indeholder alkohol?" Svarkategorierne var: "Aldrig", "Højst en gang om måneden", "2-4 gange om måneden", "2-3 gange om ugen" og "4 gange om ugen eller oftere". I tabellen er dem, der drikker alkohol, summen af de fire kategorier, som angiver et månedligt eller ugentligt forbrug.

Figur 1.A viser, at 13,4 % af drengene har drukket mere end 21 genstande, og 13,4 % af pigerne har drukket mere end 14 genstande i "sidste uge". Det vil sige, at 13,4 % af både drengene og pigerne overskrider genstandsgrænsen for voksne mænd og kvinder.

Figuren viser også, at der er flere piger end drengene, som ikke har drukket alkohol i "sidste uge" - 34,8 % af pigerne og 27,0 % af drengene.

Figur 1.A Procentdel unge, der drikker alkohol, fordelt på hvor mange genstande de drak "i sidste uge"

Spørgsmålet lød: "Hvor mange genstande drak du på hver af dagene i sidste uge?" Spørgsmålet er kun stillet til de unge, som drikker alkohol, men procentdelene er beregnet af alle unge, der indgår i undersøgelsen (769 drengene og 770 piger).

Tabel 1.2 viser, at størstedelen af de unge har drukket mere end 5 genstande på én gang i løbet af "de sidste 30 dage" (74,9 % af drengene og 70,3 % af pigerne). 12,6 % af drengene og 6,6 % af pigerne har gjort det 6 gange eller flere i "den seneste måned". De 18-årige drengene er den aldersgruppe, hvor flest har drukket mere end 5 genstande på én gang 6 gange eller mere i "den seneste måned".

Tabel 1.2 Procentdel af unge, som har drukket mere end 5 genstande ved en lejlighed i løbet af de "sidste 30 dage"

Alder	Drengene						Piger					Drengene og Piger	
	16 år	17 år	18 år	19 år	20 år	Alle	16 år	17 år	18 år	19 år	20 år	Alle	Alle
0 gange	26,1	14,8	20,1	9,6	17,8	17,8	22,8	19,1	24,0	20,6	26,0	22,5	20,1
1-2 gange	39,8	34,0	28,6	32,9	23,3	31,9	31,5	44,4	40,3	46,6	36,3	39,7	35,8
3-5 gange	18,0	30,9	29,2	37,0	38,4	30,4	32,1	24,1	19,5	21,9	21,9	24,0	27,2
6 gange eller flere	6,2	12,3	17,5	13,7	13,7	12,6	6,2	4,9	8,4	6,2	7,5	6,6	9,6
Uoplyst	1,9	1,2	1,3	1,4	1,4	1,4	0,6	0,0	1,3	2,1	0,7	0,9	1,2
Drikker aldrig	8,1	6,8	3,3	5,5	5,5	5,9	6,8	7,4	6,5	2,7	7,5	6,2	6,0
Total %	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal	161	162	154	146	146	769	162	162	154	146	146	770	1539

Spørgsmålet lød: "Tænk tilbage på de sidste 30 dage. Ved hvor mange lejligheder har du drukket mere end 5 genstande?" Spørgsmålet er kun stillet til dem, der drikker alkohol, men procentdelene er beregnet af alle unge, der indgår i undersøgelsen.

Det fremgår af **Tabel 1.3**, at 67,2 % af de unge (drengene og piger) har været fulde i løbet af "de sidste 30 dage". Blandt drengene har 9,2 % været fulde 6 gange eller mere i løbet af "de sidste 30 dage".

Tabel 1.3 Procentdel af unge, som har været fulde i løbet af "de sidste 30 dage"

Alder	Drengene						Piger					Drengene og Piger	
	16 år	17 år	18 år	19 år	20 år	Alle	16 år	17 år	18 år	19 år	20 år	Alle	Alle
0 gange	29,8	20,4	24,7	14,4	28,8	23,7	24,1	24,7	26,6	28,8	28,1	26,4	25,0
1-2 gange	38,5	35,2	26,6	39,7	23,3	32,8	37,7	45,7	42,9	41,1	39,0	41,3	37,0
3-5 gange	16,2	25,3	30,5	27,4	30,8	25,9	26,5	17,3	18,8	18,5	18,5	20,0	22,9
6 gange eller flere	6,2	9,3	11,7	9,6	9,6	9,2	3,7	4,3	3,9	8,2	6,8	5,3	7,3
Uoplyst	1,2	3,1	3,3	3,4	2,1	2,6	1,2	0,6	1,3	0,7	0,0	0,8	1,7
Drikker aldrig	8,1	6,8	3,3	5,5	5,5	5,9	6,8	7,4	6,5	2,7	7,5	6,2	6,0
Total %	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal	161	162	154	146	146	769	162	162	154	146	146	770	1539

Spørgsmålet lød: "Tænk tilbage på de sidste 30 dage. Ved hvor mange lejligheder har du været fuld?" Spørgsmålet er kun stillet til dem, der drikker alkohol, men procentdelene er beregnet af alle unge, der indgår i undersøgelsen.

Af **Tabel 1.4** fremgår det, at 63,3 % af både drengene og pigerne var under 16 år første gang, de drak sig fulde. Det ses også, at 4,7 % af drengene og 5,5 % af pigerne aldrig har været fulde, selv om de drikker alkohol.

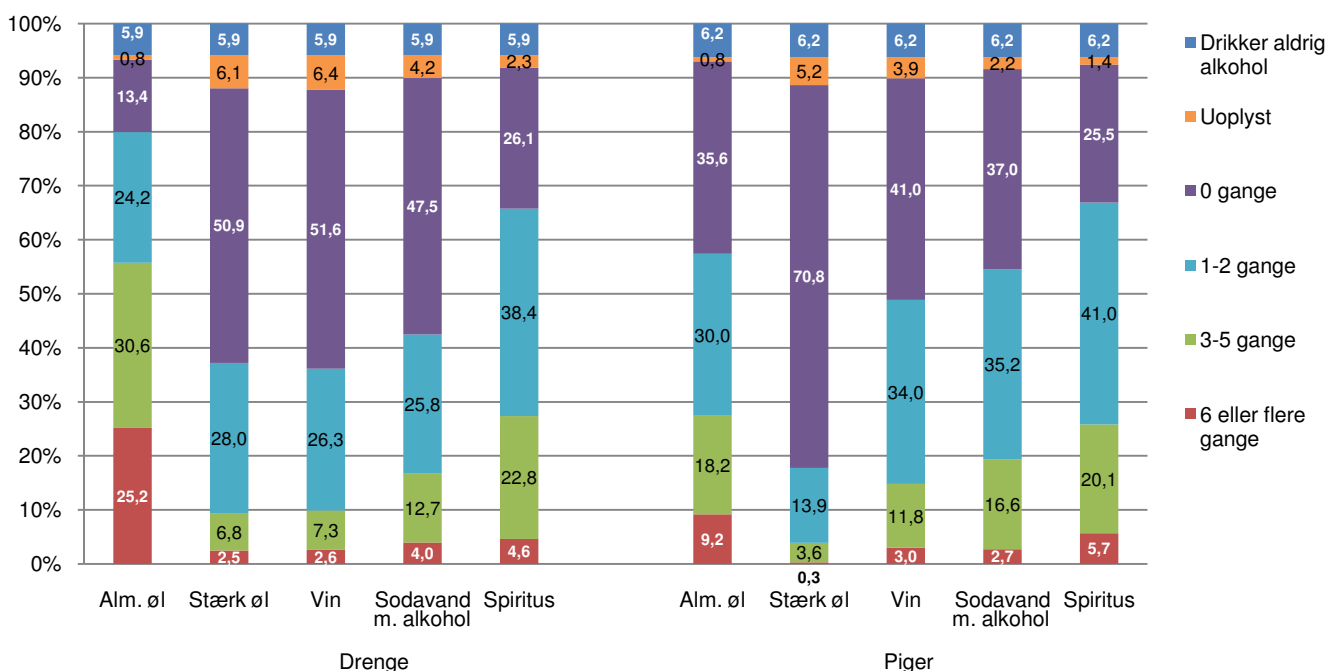
Tabel 1.4 Debutalder for fuld første gang (i procent)

	Dreng	Piger
Under 13 år	4,4	3,9
13-15 år	58,9	59,4
16+ år	26,0	25,1
Aldrig været fuld, men drikker alkohol	4,7	5,5
Drikker aldrig alkohol	5,9	6,2
Uoplyst	0,1	0,0
Total %	100	100
Antal	769	770

Spørgsmålet lød: "Hvor gammel var du, da du første gang drak dig fuld?" Spørgsmålet er kun stillet til dem, der drikker alkohol, men procentdelene er beregnet af alle unge, der indgår i undersøgelsen.

Figur 1.B viser, at almindelig øl er det mest brugte alkoholprodukt blandt drenge. 80,0 % af drengene har drukket det inden for "de sidste 30 dage", og 25,2 % har drukket det 6 gange eller mere. Spiritus er det næst mest brugte produkt blandt drenge - 65,8 % af drengene har drukket spiritus inden for "de sidste 30 dage". Blandt pigerne er spiritus, den type alkohol, flest har drukket. 66,8 % af pigerne har drukket spiritus i løbet af "de sidste 30 dage". Almindelig øl, vin og sodavandsprodukter med alkohol bruges også af pigerne.

Figur 1.B Typer alkohol unge har drukket inden for "de sidste 30 dage" (i procent)

Spørgsmålet lød: "Tænk tilbage på de sidste 30 dage. Ved hvor mange lejligheder har du drukket: alm. øl, stærk øl, vin, sodavandsprodukter med alkohol (f.eks. Bacardi Breezer, Smirnoff Ice), spiritus (f. eks rom, gin, tequila)?" Spørgsmålet er kun stillet til dem, der drikker alkohol, men procentdelene er beregnet af alle unge, der indgår i undersøgelsen (769 drenge og 770 piger).

PROBLEMER SOM FØLGE AF ALKOHOLFORBRUG

I undersøgelsen blev de unge spurgt: "Har du nogensinde haft et eller flere af følgende problemer, fordi du har drukket øl, vin eller spiritus?" Dernæst var listet en række problemer - eksempelvis "været i slagsmål", "mistet penge eller andre ting af værdi" og "nedsat præstation i skolen eller på arbejdet".

Tabel 1.5 viser, at blandt unge, der drikker alkohol, angiver 33,1 % af drengene og 34,2 % af pigerne at have haft nedsat præstation i skolen eller på arbejdet, fordi de har drukket.

Mange af de unge, der drikker alkohol, angiver også at have mistet penge eller andre ting af værdi, fordi de har drukket. For drengene er tallet 30,5 % og for pigerne er det 34,3 %.

Derudover angiver mange, at de har oplevet problemer med venner eller forældre, fordi de har drukket. Blandt de unge, der drikker alkohol, har 27,6 % af drengene og 42,9 % af pigerne haft problemer med venner, fordi de har drukket. Tilsvarende har 17,8 % af drengene og 20,2 % af pigerne haft problemer med forældre, fordi de har drukket.

Det ses, at 17,3 % af de drenge, der drikker alkohol, har været i slagsmål, fordi de har drukket. 15,9 % af de piger, der drikker alkohol, har haft uønsket samleje, fordi de har drukket.

Tabel 1.5 Procentdel af unge, som har oplevet problemer, fordi de har drukket alkohol

	Drenge			Piger		
	Aldrig oplevet problem	Oplevet problem	Uoplyst	Aldrig oplevet problem	Oplevet problem	Uoplyst
Været i slagsmål	82,6	17,3	0,1	92,9	6,9	0,1
Involveret i ulykke/uheld	90,3	9,5	0,1	93,8	6,2	0,0
Mistet penge eller andre ting af værdi	69,5	30,5	0,0	65,5	34,3	0,1
Haft problemer med forældre	82,2	17,8	0,0	79,8	20,2	0,0
Haft problemer med venner	72,2	27,6	0,1	57,1	42,9	0,0
Nedsat præstation i skolen eller på arbejdet	66,9	33,1	0,0	65,7	34,2	0,1
Haft uønsket samleje	91,3	8,7	0,0	84,1	15,9	0,0
Kørt motorcykel/bil under påvirkning af alkohol	89,5	10,5	0,0	95,4	4,6	0,0
Problemer med politiet	89,9	9,9	0,1	95,6	4,2	0,3
Været på hospitalet eller skadestue	90,3	9,3	0,4	92,5	7,5	0,0
Taget stoffer man ikke ville have taget hvis ædru	92,5	7,2	0,3	94,2	5,8	0,0

Procentdelene er beregnet af de unge, der drikker alkohol (724 drenge og 722 piger). Spørgsmålet lød: "Har du nogensinde haft et eller flere af følgende problemer, fordi du har drukket øl, vin eller spiritus?" Dernæst var listet en række problemer eksempelvis "Været i slagsmål", "Involveret i ulykke/uheld", "Kørt motorcykel/bil under påvirkning af alkohol".

Tabel 1.6 viser, at blandt unge, der drikker alkohol, har 13,7 % af drengene og 12,9 % af pigerne, 3 eller flere gange haft nedsat præstation i skolen eller på arbejdet, fordi de har drukket.

Tabel 1.6 Procentdel unge, som én eller flere gange har oplevet problemer, fordi de har drukket alkohol

	Drenge					Piger				
	Aldrig	1 gang	2 gange	3 el. flere gange	Uoplyst	Aldrig	1 gang	2gange	3 el. flere gange	Uoplyst
Været i slagsmål	82,6	9,0	4,0	4,3	0,1	92,9	5,4	0,8	0,7	0,1
Involveret i ulykke/uheld	90,3	6,2	2,1	1,2	0,1	93,8	5,0	0,6	0,7	0,0
Mistet penge eller andre ting af værdi	69,5	19,2	4,4	6,9	0,0	65,5	20,1	6,4	7,9	0,1
Haft problemer med forældre	82,2	8,8	3,3	5,7	0,0	79,8	10,3	3,7	6,2	0,0
Haft problemer med venner	72,2	14,1	5,4	8,1	0,1	57,1	19,4	12,1	11,5	0,0
Nedsat præstation i skolen eller på arbejdet	66,9	11,3	8,2	13,7	0,0	65,7	14,0	7,3	12,9	0,1
Haft uønsket samleje	91,3	5,7	1,7	1,4	0,0	84,1	11,2	2,2	2,5	0,0
Kørt motorcykel/bil under påvirkning af alkohol	89,5	5,9	1,0	3,6	0,0	95,4	2,9	1,0	0,7	0,0
Problemer med politiet	89,9	6,2	1,8	1,9	0,1	95,6	3,5	0,4	0,3	0,3
Været på hospitalet eller skadestue	90,3	7,3	1,1	0,8	0,4	92,5	5,8	1,0	0,7	0,0
Taget stoffer man ikke ville have taget hvis ædru	92,5	3,7	2,1	1,4	0,3	94,2	3,6	1,3	1,0	0,0

Procentdelene er beregnet af de unge, der drikker alkohol (724 drenge og 722 piger). Spørgsmålet lød: "Har du nogensinde haft et eller flere af følgende problemer, fordi du har drukket øl, vin eller spiritus?" Dernæst var listet en række problemer eksempelvis "Været i slagsmål", "Involveret i ulykke/uheld", "Kørt motorcykel/bil under påvirkning af alkohol".

I **tabel 1.7** ses procentdelen af unge, som har haft sygedage fra skole eller arbejde i "sidste måned", opdelt efter hvor mange genstande, de har drukket i "sidste uge". Blandt de piger, som har drukket mere end 21 genstande i "sidste uge", har en større procentdel haft sygedage sammenlignet med de andre grupper.

Tabel 1.7 Sygedage i "sidste måned" relateret til alkoholindtag i "sidste uge" (i procent)

Sygedage \ Genstande	Drenge					Drikker aldrig
	0 genstande	1-7 genstande	8-14 genstande	15-21 genstande	Mere end 21 genstande	
0 sygedage	63,6	62,4	64,0	62,4	62,1	60,0
1-2 sygedage	23,5	23,4	24,8	23,8	24,3	26,7
3+ sygedage	8,0	11,7	5,0	5,9	11,7	11,1
Uoplyst	4,9	2,5	6,2	7,9	1,9	2,2
Total %	100	100	100	100	100	100
Antal	162	197	161	101	103	45

Sygedage \ Genstande	Piger					
	0 genstande	1-7 genstande	8-14 genstande	15-21 genstande	Mere end 21 genstande	Drikker aldrig
0 sygedage	57,7	56,3	53,5	51,9	37,5	58,3
1-2 sygedage	27,3	28,8	34,0	25,3	29,2	22,9
3+ sygedage	12,7	13,3	9,4	17,7	29,2	16,7
Uoplyst	2,3	1,7	3,1	5,1	4,2	2,1
Total %	100	100	100	100	100	100
Antal	220	240	159	79	24	48

Spørgsmålene lød: "Hvor mange genstande drak du på hver af dagene i sidste uge?" og "Hvor mange hele skoledage / arbejdsdage har du været fraværende de sidste 30 dage?" I svarkategorierne indgik, om fraværet skyldtes sygdom eller pjæk.

I **tabel 1.8** ses procentdelen af unge, som har pjækket fra skole eller arbejde i "sidste måned", opdelt efter hvor mange genstande, de har drukket i "sidste uge". Blandt de drenge, som har drukket mere end 21 genstande, har 20,4 % haft 3 pjækkedage eller mere i løbet af "seneste måned". Det er en større andel sammenlignet med de andre grupper. De piger, som har drukket 15 genstande eller mere i "sidste uge", har også markant flere pjækkedage sammenlignet med pigerne i de andre grupper. Eksempelvis er det 33,3 % af de piger, der har drukket mere end 21 genstande i "sidste uge", der har haft tre pjækkedage eller mere i "seneste måned".

Tabel 1.8 Pjækkedage i "sidste måned" relateret til alkoholindtag i "sidste uge" (i procent)

Pjækkedage \ Genstande	Drenge					
	0 genstande	1-7 genstande	8-14 genstande	15-21 genstande	Mere end 21 genstande	Drikker aldrig
0 pjækkedage	64,8	66,5	64,0	50,5	50,5	68,9
1-2 pjækkedage	24,7	22,3	26,7	39,6	25,2	15,6
3+ pjækkedage	4,9	8,6	8,1	8,9	20,4	8,9
Uoplyst	5,6	2,5	1,2	1,0	3,9	6,7
Total %	100	100	100	100	100	100
Antal	162	197	161	101	103	45

Pjækkedage \ Genstande	Piger					
	0 genstande	1-7 genstande	8-14 genstande	15-21 genstande	Mere end 21 genstande	Drikker aldrig
0 pjækkedage	70,0	66,7	67,3	55,7	45,8	72,9
1-2 pjækkedage	18,6	21,7	18,2	19,0	12,5	16,7
3+ pjækkedage	7,3	5,8	9,4	21,5	33,3	4,2
Uoplyst	4,1	5,8	5,0	3,8	8,3	6,3
Total %	100	100	100	100	100	100
Antal	220	240	159	79	24	48

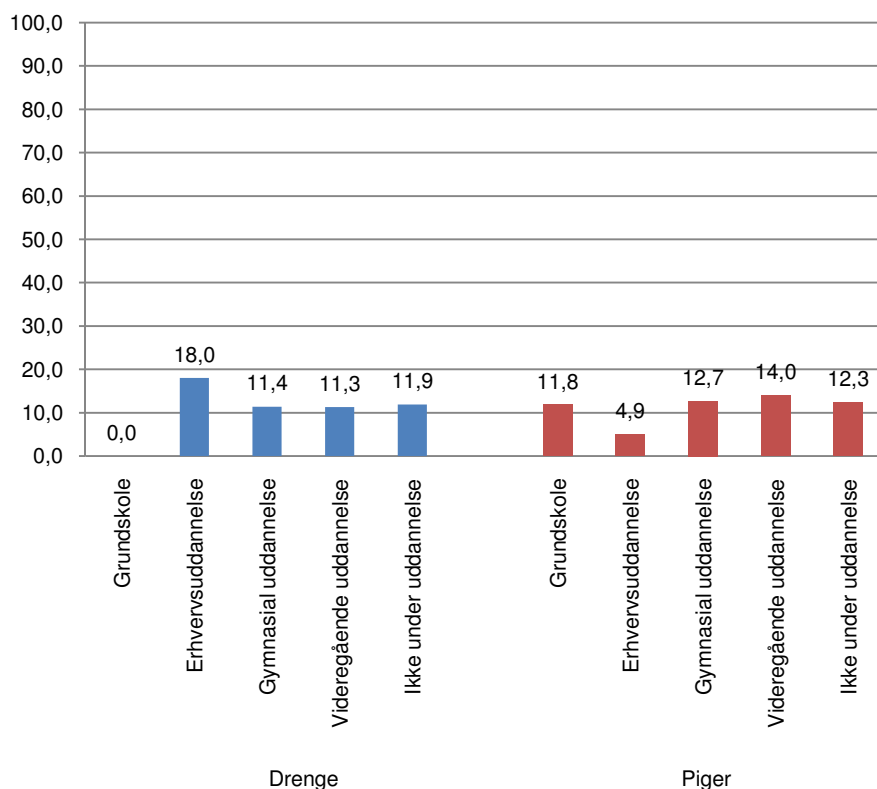
Spørgsmålene lød: "Hvor mange genstande drak du på hver af dagene i sidste uge?" og "Hvor mange hele skoledage/ arbejdsdage har du været fraværende de sidste 30 dage?" I svarene indgik om fraværet skyldtes sygdom eller pjæk.

SOCIOØKONOMISKE INDIKATORER OG GENSTANDSGRÆNSER

Som et led i undersøgelsen blev der stillet spørgsmål om egen uddannelse, og om forældrene var skilt eller ej.

Figur 1C viser, at forskellen mellem drenge og pigers drikkeadfærd er størst i grundskolen og på erhvervsuddannelser. Eksempelvis overskred 18,0 % af de drenge, der er i gang med en erhvervsuddannelse, genstandsgrænserne for voksne mænd i "sidste uge". Det er en højere procentdel sammenlignet med de piger, som er i gang med en erhvervsuddannelse - her er tallet 4,9 %. Blandt de drenge, som er i gang med en erhvervsuddannelse, er der desuden flere, der overskred genstandsgrænserne, sammenlignet med drengene i de andre uddannelsesgrupper.

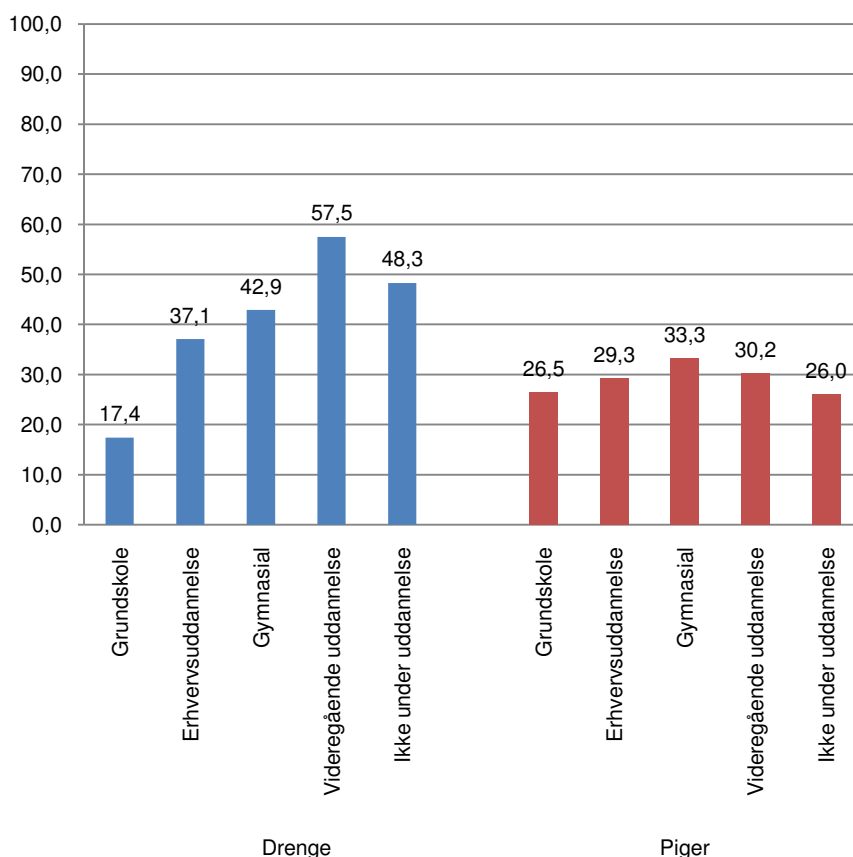
Figur 1C Procentdel unge, der overskred genstandsgrænserne for voksne i "sidste uge", fordelt på køn og egen uddannelse

Spørgsmålene lød: "Hvor mange genstande drak du på hver af dagene i sidste uge?", "Går du i skole, er under uddannelse eller andet?" og "Hvilken skole / uddannelse går du på? I figuren er kun medtaget de hyppigst forekommende uddannelser samt dem, som ikke er under uddannelse. Procentdelene er beregnet af alle unge, der indgår i undersøgelsen (769 drenge og 770 piger).

Figur 1.D viser, at på alle uddannelser over grundskole-niveau har mere end 1/3 af drengene og mere end 1/4 af pigerne haft et forbrug, hvor de mindst tre gange har drukket mere end 5 genstande ved en lejlighed i "de sidste 30 dage". Derudover ses, at drenge i gang med en videregående uddannelse er den gruppe, hvor flest har haft et så stort forbrug af alkohol (57,5 %).

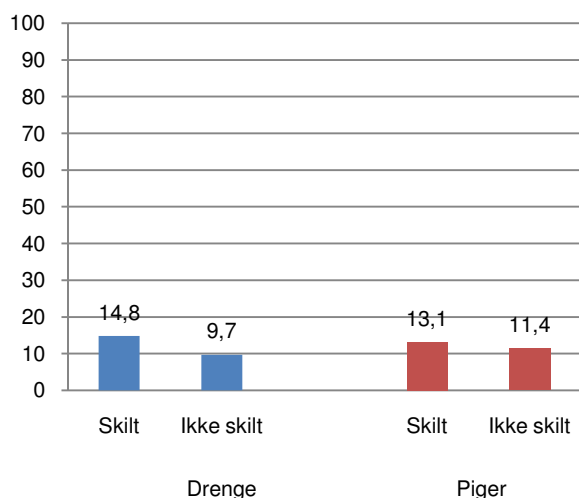
Figur 1.D Procentdel unge, der mindst tre gange har drukket mere end 5 genstande ved en lejlighed i "de sidste 30 dage", fordelt på køn og egen uddannelse

Spørgsmålene lød: "Tænk tilbage på de sidste 30 dage. Ved hvor mange lejligheder har du drukket mere end 5 genstande?", "Går du i skole, er under uddannelse eller andet?" og "Hvilken skole/uddannelse går du på? I tabellen er kun medtaget de hyppigst forekommende uddannelser samt dem, som ikke er under uddannelse. Procentdelene er beregnet af alle unge, der indgår i undersøgelsen (769 drenge og 770 piger).

Figur 1.E viser, at procentdelen af drenge, der overskred genstandsgrænserne for voksne i "sidste uge", er lidt større blandt dem, som har forældre, der er skilt.

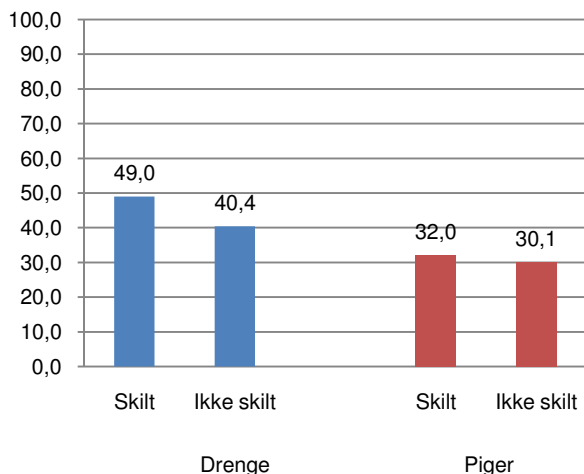
Figur 1.E Procentdel unge, der overskred genstandsgrænserne for voksne i "sidste uge", fordelt på køn og om forældre er skilt eller ej

Spørgsmålene lød: "Hvor mange genstande drak du på hver af dagene i sidste uge?" "Er dine forældre skilt/separeret/flyttet fra hinanden?" Procentdelene er beregnet af alle unge, der indgår i undersøgelsen (769 drenge og 770 piger)

Figur 1.F viser, at procentdelen af unge, der mindst tre gange har drukket mere end 5 genstande ved en lejlighed "i de sidste 30 dage", er størst blandt drenge, hvis forældre er skilt (49,0 %).

Figur 1.F Procentdel unge, der mindst tre gange har drukket mere end 5 genstande ved en lejlighed "i de sidste 30 dage", fordelt på køn og om forældre er skilt eller ej

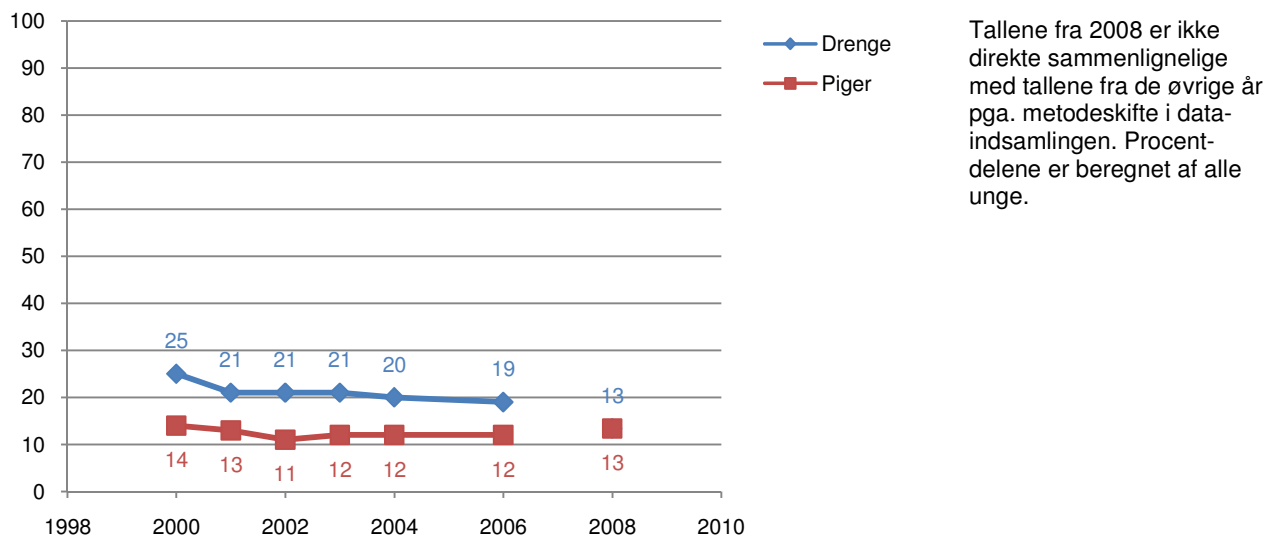

Spørgsmålene lød: "Tænk tilbage på de sidste 30 dage. Ved hvor mange lejligheder har du drukket mere end 5 genstande?" og "Er dine forældre skilt / separeret / flyttet fra hinanden?" Procentdelene er beregnet af alle unge, der indgår i undersøgelsen (769 drenge og 770 piger)

UNGES ALKOHOLFORBRUG, 2000-2008

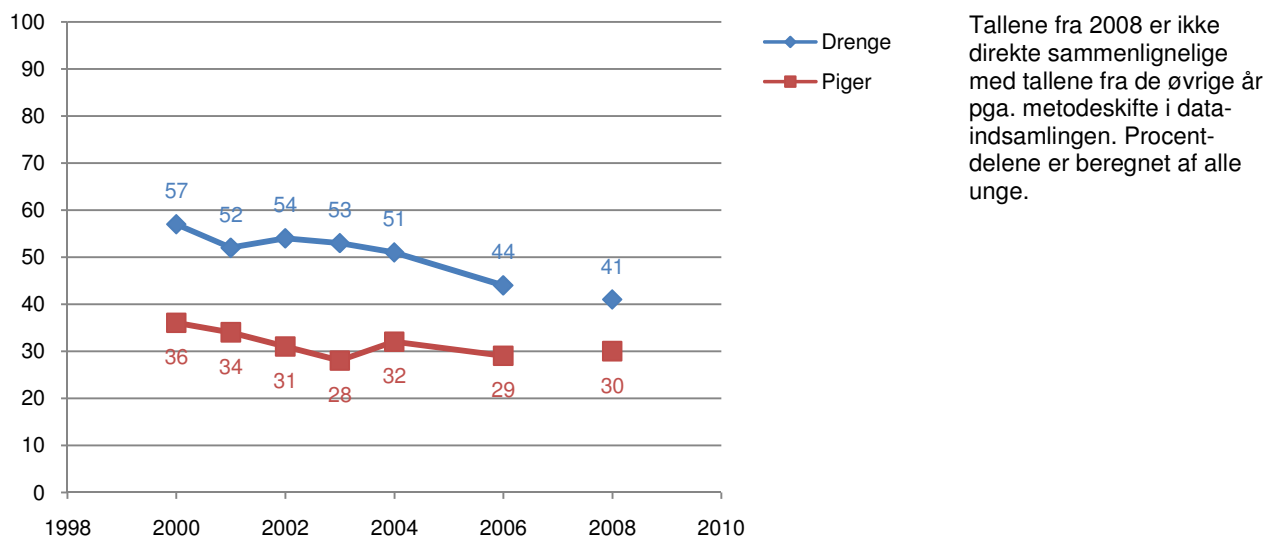
Figur 1.G viser for årene 2000-2008 procentdelen af unge som har drukket over genstandsgrænsen for voksne i "sidste uge". Det ses, at der for drengene har været et fald fra 25 % til 13 % i denne årrække, dog er tallene fra 2008 ikke direkte sammenlignelige med de øvrige år pga. et metodeskifte i dataindsamlingen. Procentdelen af piger, som har drukket over genstandsgrænserne, har i årene 2000-2008 været 11-14 %. 2008 er det første år, hvor der ikke er forskel mellem kønnene mht. hvor mange, der har drukket mere end genstandsgrænserne.

Figur 1.G Procentdel unge, der drak mere end genstandsgrænserne for voksne i "sidste uge", 2000-2008

Figur 1.H viser for årene 2000-2008 procentdelen af unge som mindst tre gange har drukket mere end 5 genstande ved en lejlighed "i de sidste 30 dage". Det ses, at der for drengene har været et fald siden 2000, så de nærmer sig pigernes niveau. Procentdelen af piger, som har drukket mere end 5 genstande ved en lejlighed "i de sidste 30 dage" er stagneret til at ligge på ca. 30 %. Derudover ses, at i alle årene er procentdelen større blandt drengene end pigerne.

Figur 1.H Procentdel unge, der mindst tre gange har drukket mere end 5 genstande ved en lejlighed i "de sidste 30 dage", 2000-2008

2. Rygning

RESUMÉ

- 24 % af de unge ryger.
- 11 % ryger hver dag, og 3 % er storrygere. Der er ingen forskel mellem kønnene.
- 58 % af drengene og 53 % af pigerne har aldrig røget.
- 62 % af drengene og 58 % af pigerne har røget vandpibe én eller flere gange. De fleste af dem, der har røget vandpibe, har højst røget fem gange i alt.
- Flere drenge end piger har prøvet snus/skrå - 17 % af drengene og 7 % af pigerne.
- Næsten alle unge har kendskab til, at der er en aldersgrænse for salg af cigaretter. I alt 97 % af drengene og 98 % af pigerne svarede, at der er en aldersgrænse. 81 % af de unge ved, at aldersgrænsen er 18 år.
- 35 % af drengene og 41 % af pigerne er udsat for passiv rygning på deres skole eller uddannelsesinstitution. 22 % af drengene og 25 % af pigerne er udsat for passiv rygning i hjemmet.
- Fra 2000-2008 er andelen af rygere faldet. Størstedelen af faldet skete før 2006.

INDLEDNING

I MULD-undersøgelsen 2008 er spurgt til de unges vaner og forbrug af cigaretter, vandpibe og snus/skrå. Derudover er spurgt til deres udsættelse for passiv rygning.

Undersøgelsens resultater skal ses i lyset af de seneste års lovgivning på tobaksområdet og kulturændringer i samfundet. Eksempelvis er det blevet mere udbredt at ryge vandpibe blandt unge. Vandpiben appellerer til unge og uerfarne tobaksrygere blandt andet pga. tobakkens søde smag og det sociale element, men måske også fordi unge og deres forældre fejlagtigt tror, at det ikke er afhængighedsskabende at ryge vandpibe, og at det ikke er så farligt som at ryge cigaretter. Vandpiberygning betragtes ikke som rygning.

For få år siden var snus og skrå sjældne produkter, men erfaringer fra de øvrige nordiske lande viser, at salget af snus, skrå og tobakspastiller stiger i takt med udbredelsen af røgfri miljøer.

I 2001 blev det forbudt for elever i folkeskoler og ungdomsskoler at ryge på skolens område. Tre år senere, dvs. i 2004, blev det forbudt at sælge tobak til unge under 16 år. Siden august 2007 har det på skoler, opholdssteder og lignende - der fortrinsvis har elever under 16 år - ikke været tilladt for unge at ryge på institutionens område. Det er også forbudt for lærere at ryge på institutionens udendørsarealer, hvor børn og unge færdes. Formålet med loven er at udbrede røgfri miljøer og forebygge sundhedsskadelige effekter af passiv rygning. Det er også et ønske, at rygning ikke længere er så synligt i de miljøer, hvor unge færdes, for at forebygge, at de unge begynder at ryge. Fra september 2008 har det ydermere været forbudt at sælge tobak til unge under 18 år. Det gælder både for cigaretter, snus, skrå og tobak til vandpiber. Der er også lagt begrænsninger på placeringen af tobaksvarer i butikkerne.

UNGES TOBAKSVANER OG FORBRUG

I undersøgelsen blev de unge spurgt: "Ryger du? Svarkategorierne var: "Ja, hver dag", "Ja, mindst

én gang om ugen”, ”Ja, men sjældnere end hver uge” og ”Nej”. I undersøgelsen blev også spurgt: ”Hvor mange cigaretter ryger du dagligt?”

Tabel 2.1 viser procentdelen af rygere blandt unge fordelt på alder og køn. Rygere er defineret som de unge, der har svaret, at de ryger hver dag, mindst én gang om ugen eller sjældnere end hver uge. Det ses, at 24,4 % af de unge ryger, og at der ikke er stor forskel mellem kønnene mht. hvor mange af drengene og pigerne, der ryger. Blandt drengene er der færrest rygere blandt de 16-årige (17,4 %) og flest blandt de 17-årige (28,4 %). Rygeprævalensen blandt piger varierer næsten ikke mellem de forskellige aldersgrupper.

Tabel. 2.1 Rygere fordelt på køn og alder (i procent)

Alder	Drengene						Piger						Drengene og Piger
	16 år	17 år	18 år	19 år	20 år	Alle	16 år	17 år	18 år	19 år	20 år	Alle	Alle
Rygere	17,4	28,4	22,7	26,7	23,3	23,7	25,3	25,3	25,3	24,0	25,3	25,1	24,4
Ikkeygere	82,6	71,6	77,3	73,3	76,7	76,3	74,7	74,7	74,7	76,0	74,7	74,9	75,6
Total %	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal	161	162	154	146	146	769	162	162	154	146	146	770	1539

Spørgsmålet lød: ”Ryger du?”

Tabel 2.2 viser dagligrygerne fordelt på dem, der ryger mindre end 15 cigaretter dagligt og dem, der ryger 15 cigaretter eller mere dagligt. Sidstnævnte gruppe betegnes som storrygere. Af tabellen ses, at 3,1 % af de unge er storrygere. Det svarer til, at hver fjerde unge dagligryger, er storryger. Der er næsten ingen forskel mellem kønnene. Blandt unge rygere er der mange, som kun ryger lejlighedsvis, hvilket er defineret som ugentligt eller sjældnere. 12,5 % af drengene ryger lejlighedsvis, og blandt pigerne er tallet 14,3 %.

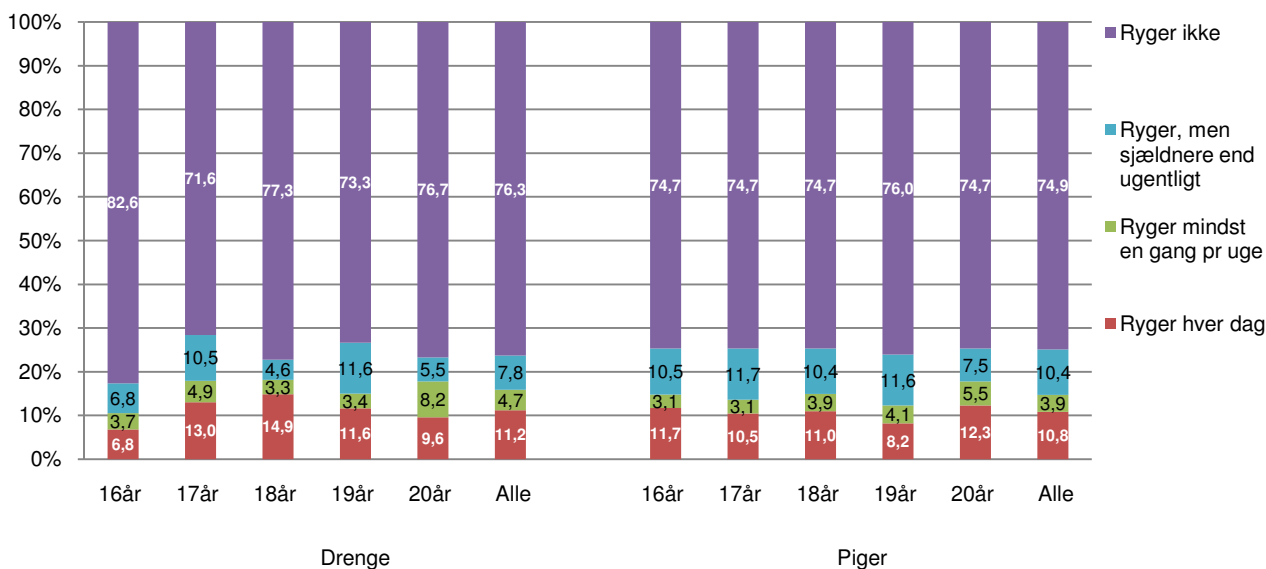
Tabel 2.2 Dagligrygere, lejlighedsrygere og storrygere fordelt på køn og alder (i procent)

Alder	Drengene						Piger						Drengene og Piger	
	16 år	17 år	18 år	19 år	20 år	Alle	16 år	17 år	18 år	19 år	20 år	Alle	Alle	
Dagligrygere		6,8	13,0	14,9	11,6	9,6	11,2	11,7	10,5	11,0	8,2	12,3	10,8	11,0
< 15 cigaretter dagligt		6,8	7,4	13,0	7,5	5,5	8,1	8,6	7,4	7,1	5,5	10,3	7,8	7,9
≥ 15 cigaretter dagligt		0,0	5,6	2,0	4,1	4,1	3,1	3,1	3,1	3,9	2,7	2,1	3,0	3,1
Lejlighedsrygere		10,5	15,4	7,9	15,0	13,7	12,5	13,6	14,8	14,3	15,7	13,0	14,3	13,4
Ikkeygere		82,6	71,6	77,3	73,3	76,7	76,3	74,7	74,7	74,7	76,0	74,7	74,9	75,6
Total %		100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal		161	162	154	146	146	769	162	162	154	146	146	770	1539

Spørgsmålet lød: ”Hvor mange cigaretter ryger du dagligt?”

Figur 2.A viser, at 11,2 % af drengene og 10,8 % af pigerne ryger hver dag. 4,7 % af drengene og 3,9 % af pigerne ryger mindst én gang om ugen, mens 7,8 % af drengene og 10,4 % af pigerne ryger, men sjældnere end ugentligt.

Figur 2.A Unges rygevaner opdelt efter hvor ofte de ryger (i procent)

Spørgsmålet lød: Ryger du? Procentdelene er beregnet af alle unge, der indgår i undersøgelsen (769 drenge og 770 piger).

ØNSKET OM RYGEOPHØR

I undersøgelsen blev de unge spurgt: "Vil du gerne holde op med at ryge?"

Tabel 2.3 viser, at 35,2 % af de drenge, der ryger, og 34,2 % af de piger, der ryger, ønsker at holde op med at ryge. I tabellen ses også, at 32,4 % af de rygende drenge og 37,3 % af de rygende piger ikke ved, om de gerne vil holde op med at ryge.

Tabel 2.3 Procentdel af unge rygere, som ønsker at holde op med at ryge

Alder	Drengene						Piger					
	16 år	17 år	18 år	19 år	20 år	Alle	16 år	17 år	18 år	19 år	20 år	Alle
Ja	39,3	39,1	48,6	23,1	26,5	35,2	36,6	36,6	38,5	25,7	32,4	34,2
Nej	25,0	28,3	25,7	43,6	38,2	32,4	31,7	22,0	25,6	34,3	27,0	28,0
Ved ikke	35,7	32,6	25,7	33,3	35,3	32,4	31,7	39,0	35,9	40,0	40,5	37,3
Uoplyst	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,4	0,0	0,0	0,0	0,5
Total %	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal	28	46	35	39	34	182	41	41	39	35	37	193

Procentdelene er udregnet af de unge, som ryger. Spørgsmålet lød: "Vil du gerne holde op med at ryge?"

ALDRIG RØGET ELLER TIDLIGERE RØGET

De unge, som svarede nej til spørgsmålet "Ryger du?", blev spurgt: "Har du tidligere røget?"

Tabel 2.4 viser, at 58,1 % af drengene og 52,6 % af pigerne aldrig har røget. Størstedelen af dem, der svarer ja til, at de har røget tidligere, angiver, at de "bare har røget nogle få gange" - 16,1 % af drengene og 19,6 % af pigerne.

Tabel 2.4 Procentdel rygere, som aldrig har røget, tidligere har røget eller som er nuværende rygere

	Dreng	Piger
Rygestatus		
Aldrig røget	58,1	52,6
Tidligere røget	17,9	22,5
<i>Holdt op for mindre end 12 mdr. siden</i>	1,4	1,3
<i>Holdt op for mere end 12 mdr. siden</i>	0,4	1,6
<i>Har bare røget nogle få gange</i>	16,1	19,6
Nuværende rygere	23,7	25,1
Total %	100	100
Antal	769	770

Dem, der svarede nej til, at de røg, blev spurgt: "Har du røget tidligere?"

VANDPIBE

I undersøgelsen blev spurgt til de unges forbrug af vandpibe. Spørgsmålet lød: "Har du nogensinde røget vandpibe?" I svarkategorierne indgik oplysninger om, hvor mange gange/hvor ofte den unge havde brugt vandpibe.

Tabel 2.5 Procentdel af unge, der har røget vandpibe

Alder	Dreng						Piger						Dreng og Piger	
	16 år	17 år	18 år	19 år	20 år	Alle	16 år	17 år	18 år	19 år	20 år	Alle	Alle	
Aldrig	57,1	37,7	34,4	26,0	32,2	37,8	47,5	44,4	42,9	36,3	37,0	41,8	39,8	
En enkelt gang	13,0	14,2	8,4	9,6	10,3	11,2	11,7	16,7	13,6	12,3	14,4	13,8	12,5	
Højest 5 gange i alt	17,4	32,7	39,0	50,0	45,2	36,4	29,0	29,6	34,4	43,2	41,8	35,3	35,9	
Jævnligt - mindst en gang om måneden	11,2	14,2	16,9	14,4	11,6	13,7	11,7	8,0	9,1	6,2	6,9	8,4	11,1	
Jævnligt - mindst en gang om ugen	0,0	1,2	0,6	0,0	0,0	0,4	0,0	0,6	0,0	2,1	0,0	0,5	0,5	
Dagligt	0,0	0,0	0,6	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	
Uoplyst	1,2	0,0	0,0	0,0	0,7	0,4	0,0	0,6	0,0	0,0	0,0	0,1	0,3	
Total %	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
Antal	161	162	154	146	146	769	162	162	154	146	146	770	1539	

Spørgsmålet lød: "Har du nogensinde røget vandpibe?"

Af tallene i **Tabel 2.5** fremgår det, at 61,8 % af drengene og 58,0 % af pigerne har røget vandpibe én eller flere gange. Over halvdelen af dem, der har røget vandpibe, har højst røget 5 gange i alt. 13,7 % af drengene og 8,4 % af pigerne ryger vandpibe mindst en gang om måneden. Meget få af de unge ryger vandpibe oftere end en gang om måneden.

SNUS/SKRÅ

I undersøgelsen blev spurgt til de unges brug af snus og skrå. Spørgsmålet lød: "Har du nogensinde prøvet snus/skrå?" I svarkategorierne indgik oplysninger om, hvor mange gange/hvor ofte den unge havde brugt snus/skrå.

Flere drenge end piger har prøvet snus eller skrå - 16,6 % af drengene og 7,0 % af pigerne. De fleste unge, der har prøvet snus eller skrå, har kun prøvet en enkelt gang - 11,2 % af drengene og 4,9 % af pigerne. Blandt drengene er det 0,8 %, der bruger det jævnligt, og blandt piger er der ingen, der bruger det jævnligt.

NIKOTINPRÆPARATER

De unge blev spurgt om deres brug af nikotinpræparater. Spørgsmålene lød: "Bruger du nikotintyggegummi?", "Bruger du nikotinplaster?" og "Bruger du andre nikotinpræparater fra apoteket?"

0,3 % af drengene svarede, at de bruger nikotintyggegummi. Ingen af drengene svarede, at de bruger nikotinplaster eller andre nikotinpræparater fra apoteket.

0,3 % af pigerne svarede, at de bruger nikotintyggegummi, 0,1 % bruger nikotinplaster og 0,1 % bruger andre nikotinpræparater fra apoteket.

SOCIOØKONOMISKE INDIKATORER OG UNGES RYGNING

Som et led i undersøgelsen blev der stillet spørgsmål om egen uddannelse og om forældrene var skilt eller ej.

Tabel 2.6 Procentdel af unge rygere fordelt på uddannelse, opdelt efter køn

Egen uddannelse	Drengene				
	Grundskole	Erhvervsuddannelse	Gymnasial	Videregående uddannelse	Ikke under uddannelse
Rygere	26,1	25,8	21,7	21,3	29,7
<i>Dagligrygere</i>	8,7	14,6	9,5	7,5	17,0
<i>Lejlighedsrygere</i>	17,4	11,2	12,1	13,8	12,7
Ikkerygere	73,9	74,2	78,3	78,5	70,3
Total %	100	100	100	100	100
Antal	46	89	420	80	118

Egen uddannelse	Piger				
	Grundskole	Erhvervsuddannelse	Gymnasial	Videregående uddannelse	Ikke under uddannelse
Rygere	23,5	26,8	22,7	17,4	35,6
Dagligrygere	11,8	24,4	7,7	3,5	20,6
Lejlighedsrygere	11,8	2,4	15,0	14,0	15,1
Ikkerygere	76,5	73,2	77,3	82,6	64,4
Total %	100	100	100	100	100
Antal	34	41	441	86	146

Spørgsmålene lød: "Går du i skole, er under uddannelse eller andet?" og "Hvilken skole/uddannelse går du på? I tabellen er kun medtaget de hyppigst forekommende uddannelser samt dem, som ikke er under uddannelse.

Tabel 2.6 viser, at procentdelen af dagligrygere er størst blandt de unge, som ikke er under uddannelse, eller som er i gang med en erhvervsuddannelse. Det ses også, at blandt piger, som ikke er under uddannelse, ryger en meget stor del, 35,6 %.

Tabel 2.7 viser, at procentdelen af unge rygere er størst blandt unge, hvis forældre er skilt. Det gælder for både drenge og piger. 32,1 % af de drenge, hvis forældre er skilt, ryger. For pigerne er tallet 31,6 %. Blandt de unge, der har forældre, der er skilt, er der en stor procentdel af dagligrygere.

Tabel 2.7 Procentdel rygere fordelt på om forældre er skilt eller ej

Forældres forhold	Drenge		Piger	
	Skilt	Ikke skilt	Skilt	Ikke skilt
Rygere	32,1	19,6	31,6	21,9
Dagligrygere	16,9	8,6	18,4	7,2
Lejlighedsrygere	15,2	11,0	13,1	14,7
Ikkerygere	67,9	80,4	68,4	78,1
Total %	100	100	100	100
Antal	243	525	244	525

Spørgsmålet lød: "Er dine forældre skilt/separeret/flyttet fra hinanden?"

KENDSKAB TIL ALDERSGRÆNSE FOR SALG AF CIGARETTER

I undersøgelsen blev stillet følgende spørgsmål: "Er der en aldersgrænse for salg af cigaretter i kiosker, supermarkeder osv.?"

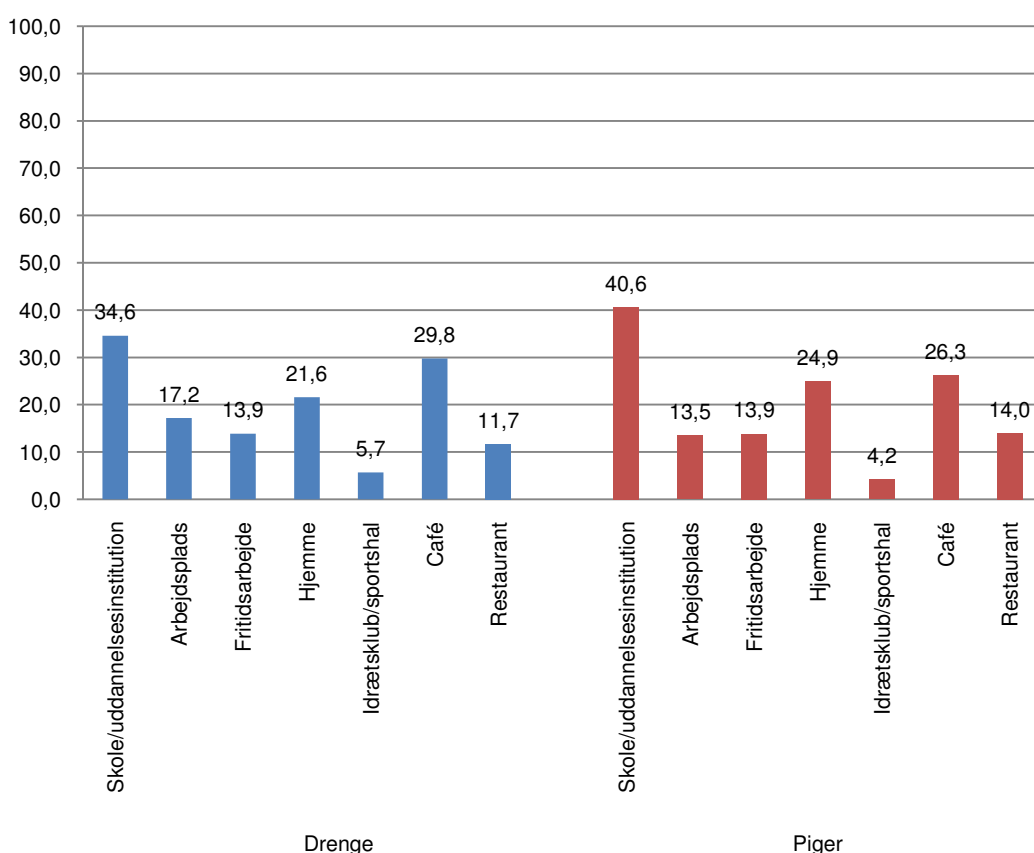
96,6 % af drengene og 97,9 % af pigerne svarede, at der er en aldersgrænse for salg af cigaretter. Af dem der svarede, at der er en aldersgrænse for salg af cigaretter, ved 80,6 % af drengene og 80,5 % af pigerne, at aldersgrænsen er 18 år. 16,6 % af drengene og 17,9 % af pigerne tror fejlagtigt, at aldersgrænsen er 16 år.

PASSIV RYGNING

I undersøgelsen blev de unge spurgt: "Er du udsat for passiv rygning nogle af følgende steder...? Du er udsat for passiv rygning, hvis du kan lugte røg." Ud for de enkelte steder kunne de svare ja, nej eller kommer der ikke.

Figur 2.B viser, at skolen/uddannelsesinstitutionen er det sted, hvor flest drenge og piger udsættes for passiv rygning. 34,6 % af drengene og 40,6 % af pigerne udsættes for passiv rygning på deres uddannelsessted. Et andet sted, hvor mange udsættes for passiv rygning, er på caféer. Her udsættes 29,8 % af drengene og 26,3 % af pigerne for passiv rygning. Endvidere udsættes 21,6 % af drengene og 24,9 af pigerne for passiv rygning i eget hjem.

Figur 2.B Procentdel af unge, som er udsat for passiv rygning

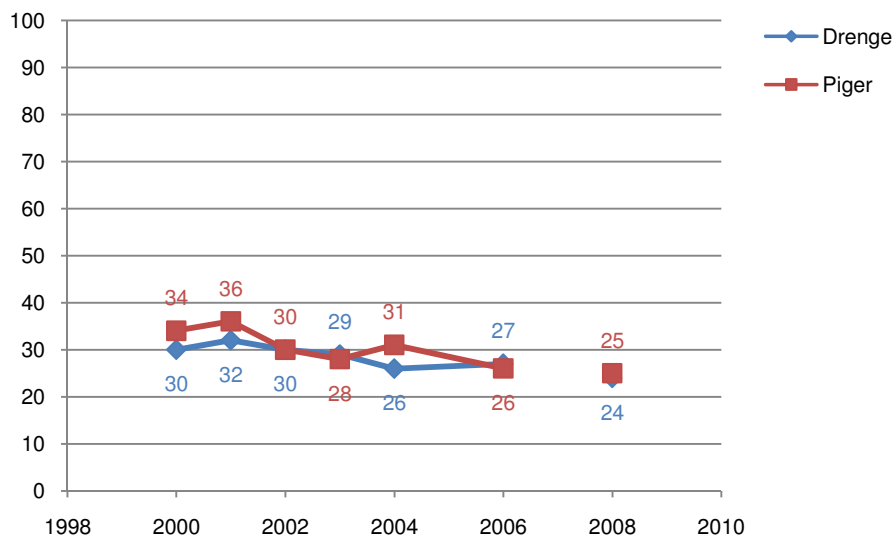

Procentdelene er beregnet af dem, der kommer de pågældende steder. Spørgsmålet lød: "Er du udsat for passiv rygning nogen af følgende steder?" Svarmulighederne var: "Ja", "Nej" og "Kommer der ikke".

UNGES RYGEVANER I 2000-2008

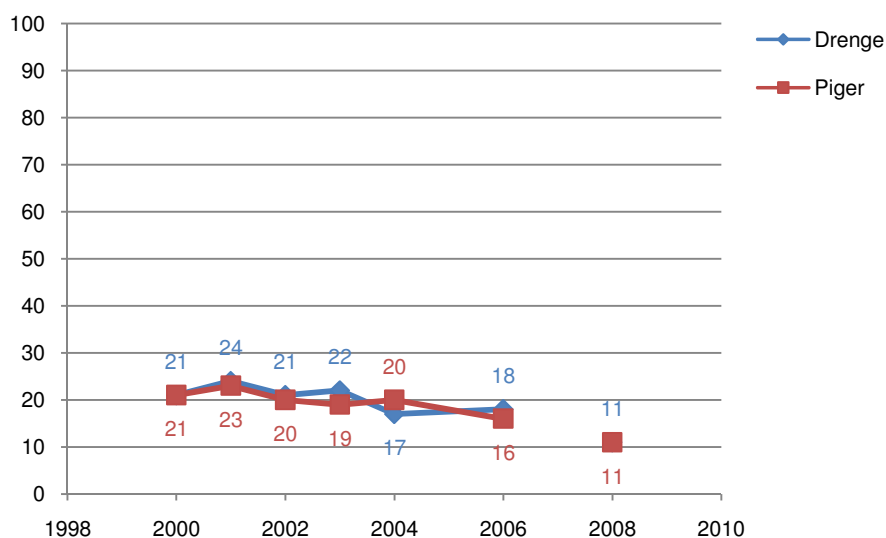
Figur 2.C og 2.D viser, at andelen af rygere blandt både drenge og piger er faldet fra 2000 til 2008. Især er andelen af dagligrygere faldet markant fra 2006 til 2008, men det er vigtigt at understrege, at tallene fra 2008 ikke er direkte sammenlignelige med tallene fra de øvrige år pga. metodeskifte i dataindsamlingen. Det er svært at vurdere, hvor stor en del af faldet, der skyldes ændrede rygevaner pga. kulturændringer og lovgivning, og hvor meget der skyldes ændringen i dataindsamlingen.

Figur 2.C Procentdel af rygere blandt unge, 2000-2008

Spørgsmålet lød: "Ryger du?" Tallene fra 2008 er ikke direkte sammenlignelige med tallene fra de øvrige år pga. metodeskifte i dataindsamlingen.

Figur 2.D Procentdel af dagligrygere blandt unge, 2000-2008

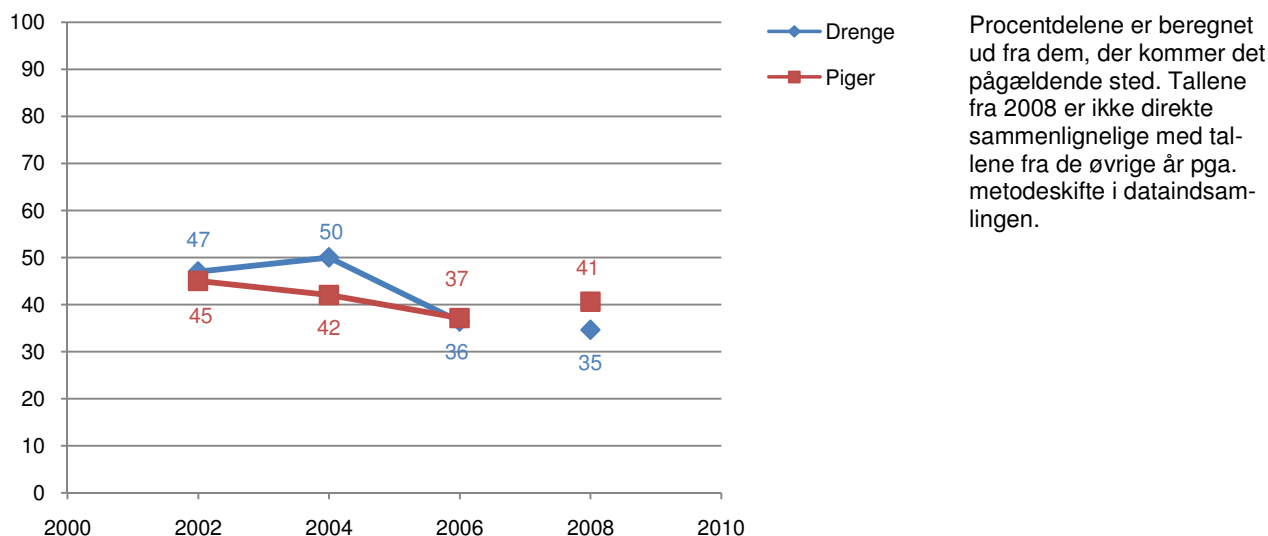
Spørgsmålet lød: "Ryger du? Svarkategorierne var: "Ja, hver dag", "Ja, mindst én gang om ugen", "Ja, men sjældnere end hver uge" og "Nej". Tallene fra 2008 er ikke direkte sammenlignelige med tallene fra de øvrige år pga. metodeskifte i dataindsamlingen.

UNGES UDSÆTTELSE FOR PASSIV RYGNING, 2002-2008

De følgende figurer viser unges udsættelse for passiv rygning i skolen, idrætsklubber og hjemme i årene 2002-2008. Tallene fra 2008 er ikke direkte sammenlignelige med tallene fra de øvrige år pga. metodeskifte i dataindsamlingen. Det er således svært at vurdere, hvor stor en del af udviklingen, der kan tillægges kulturændringer og lovgivning, og hvor meget der skyldes ændringen i dataindsamlingen.

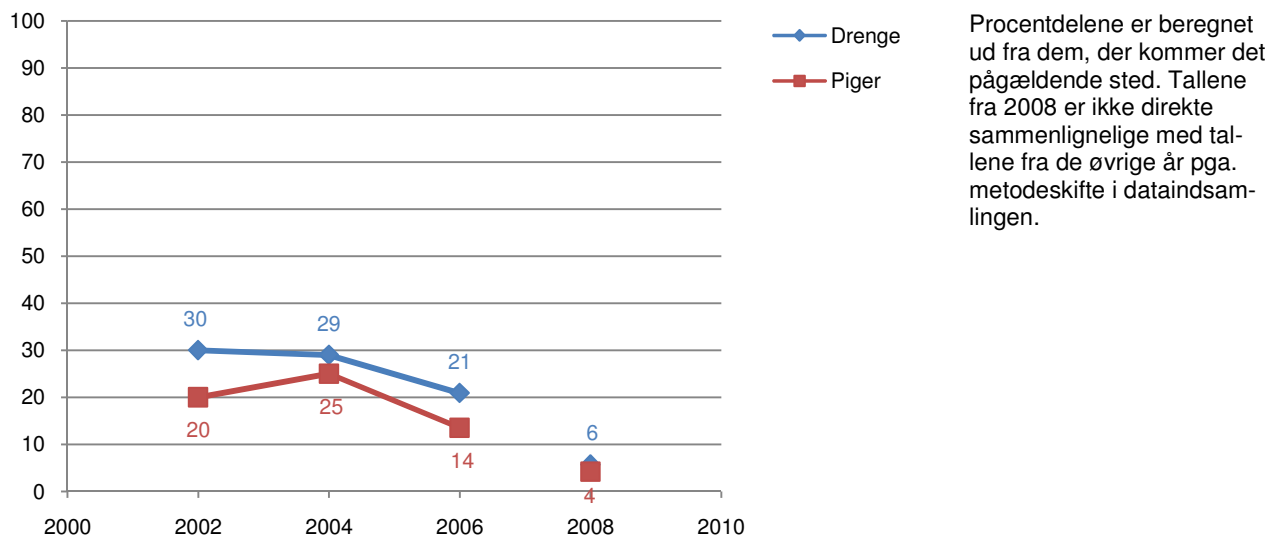
Figur 2.E viser, at procentdelen af drenge, der udsættes for passiv rygning i skolen/ uddannelsesinstitutionen, er faldet med 1 % fra 2006 til 2008, mens der for pigerne ses en stigning på 4 %. Det er umuligt at vurdere, om ændringen skyldes den nye måde at indsamle data.

Figur 2.E Procentdel unge, der udsættes for passiv rygning i skole/uddannelsesinstitution, 2002-2008

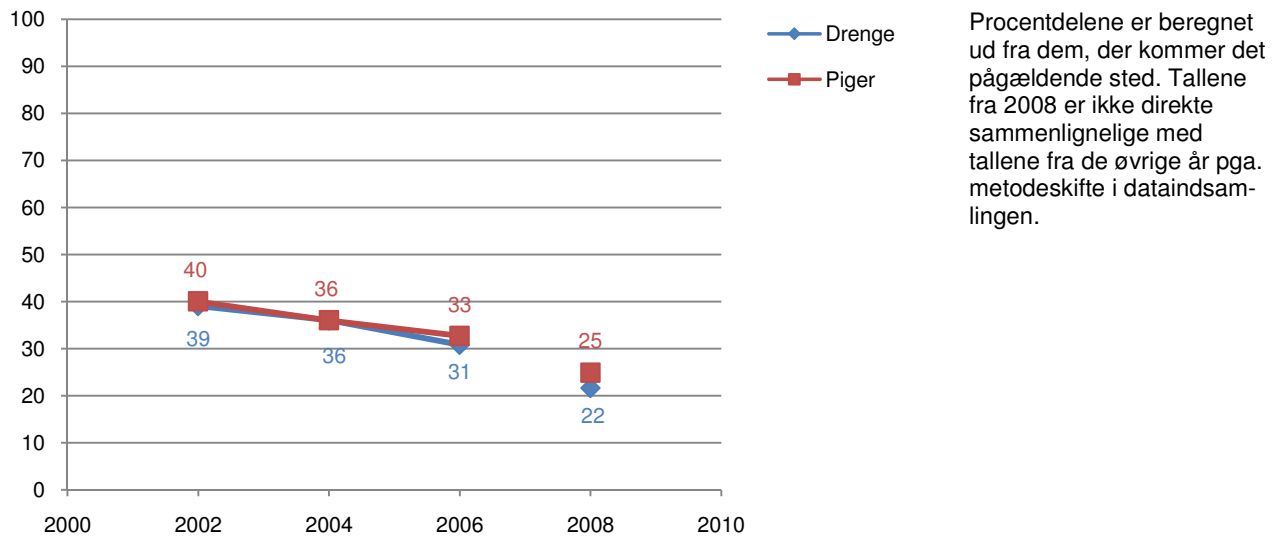
Figur 2.F viser, at procentdelen af unge, der udsættes for passiv rygning i idrætsklub/sportshal er faldet markant i årene 2002 til 2008. Blandt de unge, som kommer i idrætsklub/sportshal, var det tidligere mellem 20 og 30 %, som blev udsat for passiv rygning det pågældende sted. I 2008 var det kun 6 % af drengene og 4 % af pigerne, der blev udsat.

Figur 2.F Procentdel af unge, der udsættes for passiv rygning i idrætsklub / sportshal, 2002-2008

Figur 2.G viser, at procentdelen af unge, der udsættes for passiv rygning hjemme er faldet markant fra 2002 til 2008. I 2002 blev 39 % af drengene og 40 % af pigerne udsat, i 2008 blev 22 % af drengene og 25 % af pigerne udsat for passiv rygning i hjemmet.

Figur 2.G Procentdel af unge, der udsættes for passiv rygning hjemme, 2002-2008

3. Euforiserende stoffer

RESUMÉ

- 66 % af de unge har aldrig prøvet stoffer.
- 33 % af de unge har prøvet hash. Hash er det mest udbredte euforiserende stof blandt unge.
- 11 % af drengene og 6 % af pigerne har brugt hash inden for "den seneste måned."
- 8 % af de unge har prøvet andre stoffer end hash. Blandt andre stoffer er amfetamin, kokain, ecstasy og opløsningsmidler/lightergas de mest udbredte.
- 86 % af drengene og 84 % af pigerne var 15 år eller ældre første gang, de prøvede hash.
- De unge, der har prøvet andre stoffer end hash, har typisk også prøvet hash.
- Unge, der har et aktuelt forbrug af hash (dvs. har brugt det inden for seneste måned), har flere syge- og pjækkedage end unge, som aldrig har prøvet hash.
- Procentdelen af unge, der "nogensinde" har prøvet hash, var størst i årene 2002-2004. I 2006 og 2008 var procentdelen på samme niveau som i 2000 og 2001.

INDLEDNING

Eksperimenter med narkotika er et ungdomsfænomen. Næsten alle, der starter på stofbrug, gør det, inden de er fyldt 20 år, og de fleste, der prøver stoffer, fortsætter ikke brugen. Siden 2000 har det eksperimenterende brug af hash og andre illegale stoffer i Danmark ligget på et stabilt, men historisk højt niveau. Hash er generelt væsentlig mere udbredt end andre stoffer, herefter kommer de stimulerende stoffer (amfetamin, kokain, ecstasy), der ofte anvendes til at feste på.

Siden 2003, hvor regeringens handlingsplan "Kampen mod narko" blev fremsat, er der strammet op på opfølgningen af narkotikalovgivningen. Handlingsplanen indeholdt bl.a. en opstramning mht. besiddelse af narkotika i små mængder ("til eget forbrug"), der nu fører til bøde, også når det gælder hash. Det åbne hashmarked på Christiania er blevet lukket, ligesom politiet har sat ind over for hashklubber i hele landet. Herudover er der et vedvarende fokus på at dæmme op for andre euforiserende stoffer, ikke mindst de stimulerende stoffer (amfetamin, kokain, ecstasy m.fl.).

Efter kommunalreformen pr. 1.1.2007 er forebyggelse og behandling et kommunalt ansvarsområde. Over halvdelen af kommunerne har etableret forebyggelsesindsatser i forhold til stofmisbrug. Forebyggelse sker oftest i skoler regi, men ungdomsuddannelserne og fritids- og klubmiljøet er også vigtige arenaer for forebyggelse. Der er fx en del initiativer i festmiljøer i form af natteravne og kampagner for et "tryggere natteliv", musikfestivaler "Against Drugs" m.fl.

UNGES BRUG AF EUFORISERENDE STOFFER

I undersøgelsen blev de unge spurgt: "Har du nogensinde prøvet et eller flere af følgende stoffer?". Hvorefter der var mulighed for at svare: "hash", "amfetamin", "ecstasy", "kokain", "LSD", "heroin", "rygeheroin", "euforiserende svampe", "snifning af opløsningsmidler eller lightergas", "andre stoffer". I svarkategorierne indgik oplysninger om, hvornår man havde prøvet at tage de pågældende stoffer - om det var inden for "den seneste måned", inden for "det seneste år" eller "tidligere".

Tabel 3.1 viser, at flertallet af unge aldrig har prøvet euforiserende stoffer (65,8 %). Derudover ses, at hash er det mest udbredte stof blandt unge. 33,1 % af de unge har prøvet hash, mens 7,7 % har prøvet andre stoffer end hash.

Tabel 3.1 Procentdel af unge, der har prøvet stoffer, fordelt på køn

	Dreng	Piger	Dreng og Piger
Aldrig prøvet stoffer	61,3	70,3	65,8
Prøvet stoffer	38,8	29,7	34,2
<i>Kun prøvet hash</i>	29,7	23,5	26,5
<i>Prøvet hash og andre stoffer</i>	8,0	4,9	6,6
<i>Kun prøvet andre stoffer end hash</i>	1,1	1,3	1,1
Total %	100	100	100
Antal	769	770	1539

Spørgsmålet lød: "Har du nogensinde prøvet et eller flere af følgende stoffer?" Der var mulighed for at svare hash samt en række andre stoffer.

Da hash er langt det mest udbredte euforiserende stof, beskrives brugen af hash særskilt.

BRUG AF HASH

Tabel 3.2 viser de unges forbrug af hash. 37,7 % af drengene og 28,4 % af pigerne angiver, at de "nogensinde" har prøvet hash, dvs. enten inden for "den seneste måned", "det seneste år" eller "tidligere". Procentdelen af unge, der har prøvet hash, stiger med alderen. Blandt drengene har 21,7 % af de 16-årige og 43,8 % af de 20-årige prøvet at ryge hash. Blandt pigerne er det 23,5 % af de 16-årige og 34,2 % af de 20-årige, der har prøvet hash. Der er flere drenge end piger, der har prøvet hash. Det gælder i alle aldersgrupper bortset fra de 16-årige.

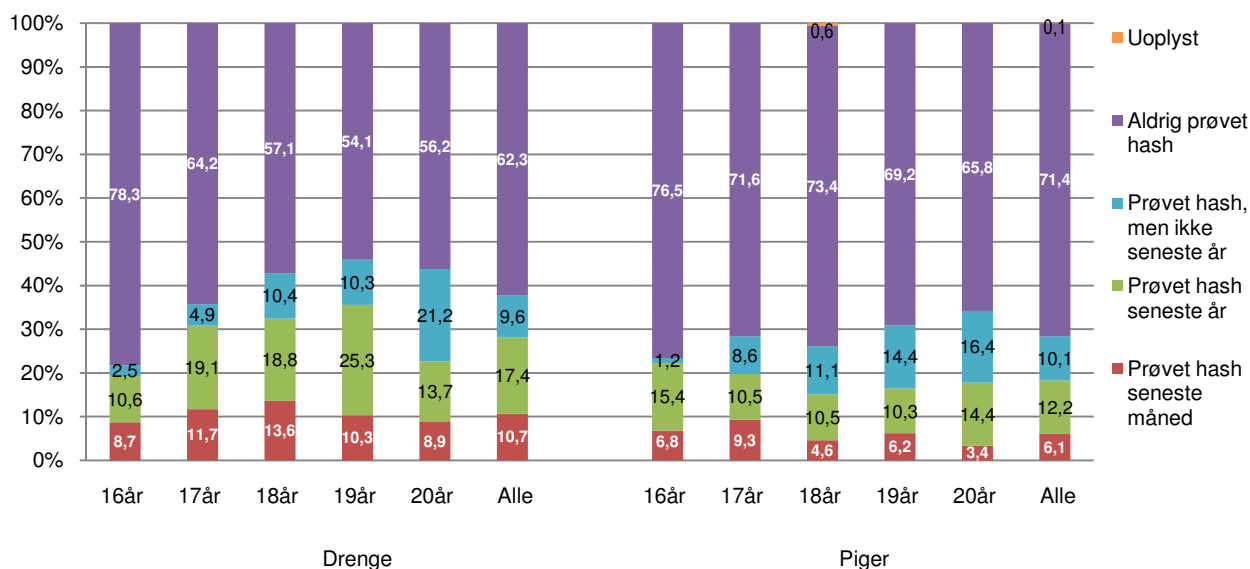
Tabel 3.2 Procentdel af unge, der har prøvet hash, fordelt på køn og alder

Alder	Dreng						Piger						Dreng og Piger
	16 år	17 år	18 år	19 år	20 år	Alle	16 år	17 år	18 år	19 år	20 år	Alle	Alle
Prøvet nogensinde	21,7	35,8	42,9	45,9	43,8	37,7	23,5	28,4	26,0	30,8	34,2	28,4	33,1
Aldrig prøvet	78,3	64,2	57,1	54,1	56,2	62,3	76,5	71,6	73,4	69,2	65,8	71,4	66,9
Uoplyst	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	0,0	0,0	0,1	0,1
Total %	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal	161	162	154	146	146	769	162	162	154	146	146	770	1539

Spørgsmålet lød: "Har du nogensinde prøvet et eller flere af følgende stoffer?" Der var mulighed for at svare hash samt en række andre stoffer. Derudover skulle man svare på, om man havde prøvet stoffet inden for "den seneste måned", "det seneste år" eller "tidligere". I tabellen er dem, der har prøvet hash, slået sammen i kategorien "prøvet nogensinde" (uanset hvornår de har prøvet hash).

Figur 3.A viser, at det er et mindretal af unge, der har prøvet hash inden for "den seneste måned" - 10,7 % af drengene og 6,1 % af pigerne.

Figur 3.A Unges erfaringer med hash

Spørgsmålet lød: "Har du nogensinde prøvet et eller flere af følgende stoffer?" Derudover skulle man svare på, om man havde prøvet stoffet inden for "den seneste måned", "det seneste år" eller "tidligere". Procentdelene er beregnet af alle unge, der indgår i undersøgelsen (769 drenge og 770 piger).

Tabel 3.3 viser, at blandt dem, som har prøvet hash nogensinde, har størstedelen *ikke* brugt det "den seneste måned". Blandt dem, der har brugt det for nylig, dvs. inden for "de seneste 30 dage", har størstedelen prøvet det 1-2 gange. For drengene er tallet 21,9 % og for pigerne 16,4 %. Blandt hashbrugerne har 12,4 % af drengene og 10,9 % af pigerne brugt det 3 gange eller mere "i den seneste måned".

Tabel 3.3 Brug af hash inden for "de seneste 30 dage" blandt unge, der "nogensinde" har prøvet hash (i procent)

Alder	Drengene						Pigerne					
	16 år	17 år	18 år	19 år	20 år	Alle	16 år	17 år	18 år	19 år	20 år	Alle
0 gange	51,4	57,6	60,6	76,5	75,0	65,8	68,4	58,7	80,0	75,6	80,0	72,6
1-2 gange	37,1	27,1	24,2	16,2	12,5	21,9	15,8	21,7	15,0	15,6	14,0	16,4
3-5 gange	8,6	5,1	4,6	4,4	3,1	4,8	10,5	6,5	2,5	4,4	2,0	5,0
6-9 gange	2,9	3,4	6,1	1,5	6,3	4,1	2,6	6,5	2,5	0,0	4,0	3,2
10-19 gange	0,0	1,7	3,0	0,0	1,6	1,4	0,0	4,4	0,0	4,4	0,0	1,8
20+ gange	0,0	5,1	1,5	1,5	1,6	2,1	2,6	2,17	0,0	0,0	0,0	0,9
Total %	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal	35	59	66	68	64	292	38	46	40	45	50	219

Spørgsmålet lød: "Hvor mange gange har du røget hash (pot, marihuana) de seneste 30 dage?" Spørgsmålet blev stillet til alle unge, som oplyste, at de "nogensinde" havde prøvet hash - også dem som svarede, at de ikke havde prøvet at ryge hash inden for "den seneste måned". Procentdelene er beregnet af dem, der "nogensinde" har prøvet hash.

BRUG AF ANDRE STOFFER END HASH

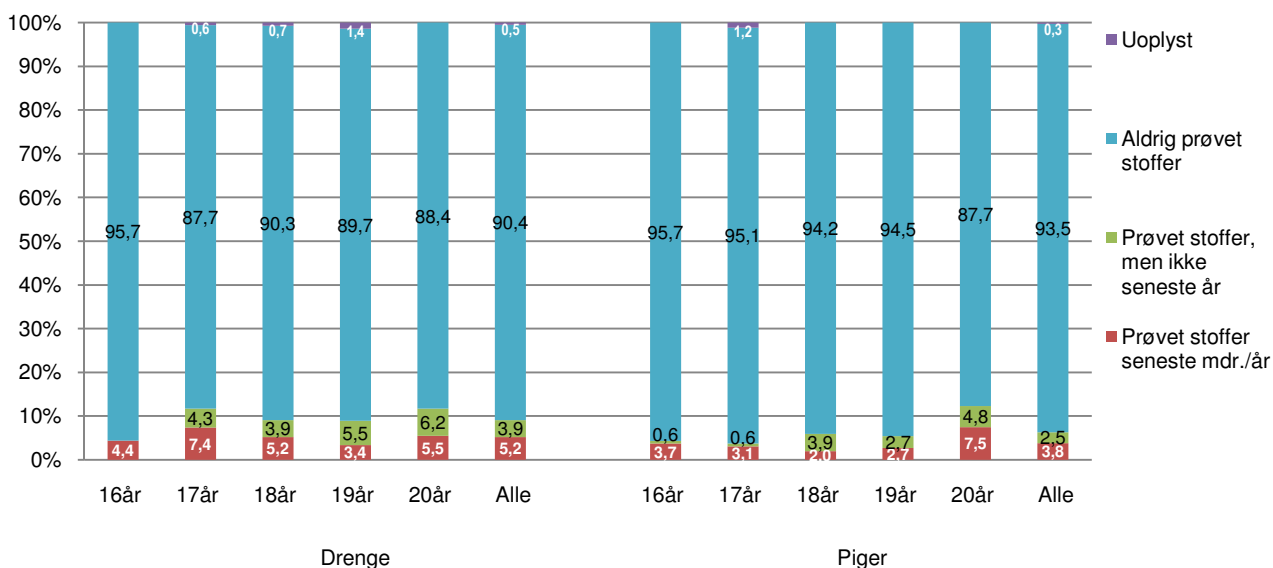
Tabel 3.4 viser, at 7,7 % af de unge har prøvet andre stoffer end hash. Der er lidt flere drenge end piger, der har prøvet. Blandt drengene er de 16-årige den gruppe, hvor færrest har prøvet andre stoffer end hash. Hos pigerne skiller de 20-årige sig ud ved at være den gruppe, hvor flest har prøvet andre stoffer end hash - 12,3 %.

Tabel 3.4 Procentdel af unge, der har prøvet andre stoffer end hash

Alder	Drenge						Piger						Drenge og Piger	
	16 år	17 år	18 år	19 år	20 år	Alle	16 år	17 år	18 år	19 år	20 år	Alle	Alle	
Prøvet nogensinde	4,4	11,7	9,1	8,9	11,6	9,1	4,3	3,7	5,8	5,5	12,3	6,2	7,7	
Aldrig prøvet	95,7	87,7	90,3	89,7	88,4	90,4	95,7	95,1	94,2	94,5	87,7	93,5	91,9	
Uoplyst	0,0	0,6	0,7	1,4	0,0	0,5	0,0	1,2	0,0	0,0	0,0	0,3	0,4	
Total %	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
Antal	161	162	154	146	146	769	162	162	154	146	146	770	1539	

Spørgsmålet lød: "Har du nogensinde prøvet et eller flere af følgende stoffer?" Der var mulighed for at svare: "hash", "amfetamin", "ecstasy", "kokain", "LSD", "heroin", "rygeheroin", "euforiserende svampe", "snifning af opløsningsmidler eller lighter gas", "andre stoffer".

Figur 3.B Procentdel unge, som har prøvet andre stoffer end hash, fordelt på hvor aktuelt forbruget er

Spørgsmålet lød: "Har du nogensinde prøvet et eller flere af følgende stoffer?" Der var mulighed for at svare: "hash", "amfetamin", "ecstasy", "kokain", "LSD", "heroin", "rygeheroin", "euforiserende svampe", "snifning af opløsningsmidler eller lighter gas", "andre stoffer". Derudover skulle man svare på, om man havde prøvet stoffet inden for "den seneste måned", "det seneste år" eller "tidligere". I tabellen er dem, der har prøvet andre stoffer end hash inden for "seneste måned" og "seneste år", slået sammen. Procentdelene er beregnet af alle unge, der indgår i undersøgelsen (769 drenge og 770 piger).

Figur 3.B viser procentdelen af unge, som har prøvet andre stoffer end hash, opdelt på hvornår de har prøvet stofferne. I figuren er de unge, som har prøvet stoffer inden for "den seneste måned" eller "det seneste år", slået sammen. Det ses, at 5,2 % af drengene har prøvet stoffer inden for

”den seneste måned eller år”. Det gælder for 3,8 % af pigerne. De 17-årige drenge og de 20-årige piger er de aldersgrupper, hvor flest har prøvet stoffer inden for ”den seneste måned eller år”.

Tabel 3.5 viser, at procentdelen af unge, der har prøvet stoffer, stiger med alderen. Eksempelvis har 77,0 % af de 16-årige drenge *ikke* prøvet stoffer, for de 20-årige drenge er tallet 61,3 %. Det bemærkes, at 10,3 % af de 20-årige piger i denne undersøgelse har prøvet kokain, hvilket er usædvanlig højt.

Tabel 3.5 Procentdel af unge som har prøvet forskellige euforiserende stoffer

Alder	Drenge						Piger						Drenge og Piger
	16 år	17 år	18 år	19 år	20 år	Alle	16 år	17 år	18 år	19 år	20 år	Alle	Alle
Aldrig prøvet stoffer	77,0	63,6	56,5	52,7	54,8	61,3	75,3	71,0	72,7	69,2	62,3	70,3	65,8
Hash	21,7	35,8	42,9	45,9	43,8	37,7	23,5	28,4	26,0	30,8	34,3	28,4	33,1
Amfetamin (speed)	1,9	6,8	4,6	4,8	6,9	4,9	2,5	2,5	3,3	3,4	6,2	3,5	4,2
Ecstasy	1,2	2,5	4,6	3,4	4,1	3,1	0,6	1,2	1,3	2,7	4,1	2,0	2,5
Kokain	1,2	3,7	3,3	2,7	5,5	3,3	1,2	2,5	3,3	2,7	10,3	3,9	3,6
LSD	0,6	0,6	0,0	0,7	2,1	0,8	0,0	0,0	0,0	2,1	2,1	0,8	0,8
Heroin	0,6	0,6	0,0	0,7	0,7	0,5	0,0	0,0	0,0	2,1	1,4	0,7	0,6
Rygeheroin	0,6	1,2	0,0	0,7	0,0	0,5	0,0	0,6	0,0	2,7	1,4	0,9	0,7
Euforiserende svampe	1,2	1,9	0,7	2,1	2,1	1,6	0,0	0,0	0,0	2,1	2,7	0,9	1,2
Opløsningsmidler/ lightergas	1,9	3,1	2,6	5,5	0,7	2,7	1,2	1,9	1,3	4,1	3,4	2,3	2,5
Andre stoffer	1,2	4,9	2,0	2,1	2,7	2,6	0,6	0,6	2,0	2,7	2,1	1,6	2,1

Spørgsmålet lød: ”Har du nogensinde prøvet et eller flere af følgende stoffer?” Procentdelene er beregnet af alle unge, der indgår i undersøgelsen (769 drenge og 770 piger). Summen af procentdelene i de enkelte kolonner er over 100 %, da nogle unge har prøvet mere end ét stof.

SAMMENHÆNG MELLEM BRUG AF HASH OG ANDRE STOFFER

Tabel 3.6 viser, at der er en sammenhæng mellem at have prøvet hash og at have prøvet andre euforiserende stoffer. Blandt begge køn gælder det, at dem, der har prøvet andre stoffer end hash, også har prøvet hash. Der er kun meget få af dem, der aldrig har prøvet hash, som har prøvet andre euforiserende stoffer.

Tabel 3.6 Sammenhæng mellem brug af hash og andre euforiserende stoffer (i procent)

Har prøvet hash	Drengene				Piger			
	Inden for seneste måned	Inden for seneste år	Tidligere	Aldrig	Inden for seneste måned	Inden for seneste år	Tidligere	Aldrig
Har prøvet andre stoffer:								
<i>Nej, ingen andre stoffer</i>	75,6	81,3	77,0	98,3	78,7	84,0	83,3	98,2
<i>1 stof</i>	9,8	11,2	8,1	1,7	6,4	5,3	7,7	1,1
<i>2 stoffer</i>	4,9	3,0	4,1	0,0	6,4	3,2	3,9	0,6
<i>3 eller flere stoffer</i>	9,8	4,5	10,8	0,0	8,5	7,5	5,1	0,2
Total %	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal	82	134	74	479	47	94	78	550

Spørgsmålet lød: "Har du nogensinde prøvet et eller flere af følgende stoffer?" Der var mulighed for at svare hash samt en række andre stoffer. Derudover skulle man svare på, om man havde prøvet stoffet inden for "den seneste måned", "det seneste år" eller "tidligere".

DEBUTALDER FOR HASH OG ANDRE STOFFER

Tabel 3.7 viser, at blandt dem, der har prøvet hash, var 51,0 % af drengene og 53,9 % af pigerne 15-16 år første gang, de prøvede hash. Kun meget få af de unge prøvede hash, før de var fyldt 13 år. Blandt dem, der har prøvet andre stoffer end hash, var 47,1 % af drengene og 37,5 % af pigerne 15-16 år første gang, de prøvede stofferne.

Tabel 3.7 Unges debutalder for at prøve hash og andre stoffer (i procent)

Debutalder	Hash		Andre stoffer	
	Drengene	Piger	Drengene	Piger
<13 år	0,7	1,8	2,9	0,0
13-14 år	11,7	13,7	8,6	14,6
15-16 år	51,0	53,9	47,1	37,5
17-18 år	30,3	24,2	25,7	22,9
19-20 år	4,8	5,9	8,6	8,3
Uoplyst	1,4	0,5	7,1	16,7
Total %	100	100	100	100
Antal	290	219	70	48

Spørgsmålene lød: "Hvor gammel var du, da du prøvede hash for første gang?" og "Hvor gammel var du, da du prøvede stoffer (andre end hash) første gang?" Procentdelene er beregnet af de unge, som har oplyst, at de har prøvet henholdsvis hash og/eller andre stoffer.

SYGE- OG PJÆKKEDAGE I FORHOLD TIL HASHFORBRUG

De unge blev spurgt: "Hvor mange hele skoledage/arbejdsdage har du været fraværende i de sidste 30 dage?" I svarkategorierne indgik om fraværet skyldtes sygdom eller pjæk.

Tabel 3.8 viser, at unge, som har brugt hash inden for "seneste måned", har markant flere sygedage end andre unge. Blandt dem, som har brugt hash inden for "seneste måned", har 15,9 % af drengene og 21,3 % af pigerne haft mindst tre sygedage. I gruppen, som aldrig har prøvet hash, er det 6,5 % af drengene og 10,4 % af pigerne.

Tabel 3.8 Unges sygedage "de sidste 30 dage" i forhold til deres brug af hash (i procent)

Sygedage de sidste 30 dage \ Prøvet hash	Drengene			
	Inden for seneste mdr.	Inden for seneste år	Tidligere, men ikke seneste år	Aldrig prøvet
0 sygedage	46,3	57,5	51,4	68,9
1-2 sygedage	29,3	25,4	29,7	21,9
3+ sygedage	15,9	8,2	16,2	6,5
Uoplyst	8,5	9,0	2,7	2,7
Total %	100	100	100	100
Antal	82	134	74	479

Sygedage de sidste 30 dage \ Prøvet hash	Piger			
	Inden for seneste mdr.	Inden for seneste år	Tidligere, men ikke seneste år	Aldrig prøvet
0 sygedage	36,2	57,5	44,9	57,8
1-2 sygedage	36,2	20,2	28,2	29,6
3+ sygedage	21,3	20,2	23,1	10,4
Uoplyst	6,4	2,1	3,9	2,2
Total %	100	100	100	100
Antal	47	94	78	550

Spørgsmålet lød: "Hvor mange hele skoledage/arbejdsdage har du været fraværende de sidste 30 dage?" I svarkategorierne indgik om fraværet skyldtes sygdom eller pjæk.

Tabel 3.9 viser, at unge, som har prøvet hash inden for "seneste måned", har pjækket markant mere end andre unge. Det er især tydeligt, når man sammenligner de unge, som har prøvet hash inden for "seneste måned" med dem, som aldrig har prøvet hash. I førstnævnte gruppe har 26,8 % af drengene og 21,3 % af pigerne haft tre pjækkedage eller mere. Blandt unge, som aldrig har prøvet hash, er det 5,6 % af drengene og 6,0 % af pigerne.

Tabel 3.9 Unges pjækkedage "de sidste 30 dage" i forhold til deres brug af hash (i procent)

Pjækkedage de sidste 30 dage \ Prøvet hash	Dreng			
	Inden for seneste mdr.	Inden for seneste år	Tidligere, men ikke seneste år	Aldrig prøvet
0 pjækkedage	31,7	45,5	51,4	72,7
1-2 pjækkedage	37,8	39,6	33,8	19,0
3+ pjækkedage	26,8	10,5	12,2	5,6
Uoplyst	3,7	4,5	2,7	2,7
Total %	100	100	100	100
Antal	82	134	74	479
Pjækkedage de sidste 30 dage \ Prøvet hash	Piger			
	Inden for seneste mdr.	Inden for seneste år	Tidligere, men ikke seneste år	Aldrig prøvet
0 pjækkedage	48,9	54,3	55,1	71,5
1-2 pjækkedage	25,5	23,4	21,8	17,6
3+ pjækkedage	21,3	17,0	16,7	6,0
Uoplyst	4,3	5,3	6,4	4,9
Total %	100	100	100	100
Antal	47	94	78	550

Spørgsmålet lød: "Hvor mange hele skoledage/arbejdsdage har du været fraværende de sidste 30 dage?" I svarkategorierne indgik om fraværet skyldtes sygdom eller pjæk.

SOCIOØKONOMISKE INDIKATORER OG BRUG AF STOFFER

Som et led i undersøgelsen blev der stillet spørgsmål om egen uddannelse og om forældrene var skilt eller ej.

Egen uddannelse

Tabel 3.10 viser, at procentdelen af drenge, der har prøvet hash, er størst blandt dem, som ikke er under uddannelse (48,3 %), eller som er i gang med en videregående uddannelse (40,0 %). Det aktuelle forbrug ("inden for seneste måned") er dog højest blandt drenge i gymnasiet. Blandt pigerne er procentdelen af unge, der har prøvet hash, størst blandt de unge, som ikke er under uddannelse, eller som er i gang med en erhvervsuddannelse. Procentdelen af piger, som har prøvet hash inden for "den seneste måned", er størst blandt dem, som ikke er under uddannelse (10,3 %).

Tabel 3.10 Procentdel af unge, der har prøvet hash fordelt på egen uddannelse

Egen uddannelse	Dreng				
	Grundskole	Erhvervsuddannelse	Gymnasial	Videregående uddannelse	Ikke under uddannelse
Prøvet hash	21,7	34,8	36,7	40,0	48,3
<i>Inden for seneste måned</i>	<i>8,7</i>	<i>9,0</i>	<i>11,7</i>	<i>7,5</i>	<i>10,2</i>
<i>Inden for seneste år</i>	<i>10,9</i>	<i>12,4</i>	<i>19,1</i>	<i>15,0</i>	<i>20,3</i>
<i>Tidligere</i>	<i>2,2</i>	<i>13,5</i>	<i>6,0</i>	<i>17,5</i>	<i>17,8</i>
Aldrig prøvet hash	78,3	65,2	63,3	60,0	51,7
Total %	100	100	100	100	100
Antal	46	89	420	80	118

Egen uddannelse	Piger				
	Grundskole	Erhvervsuddannelse	Gymnasial	Videregående uddannelse	Ikke under uddannelse
Prøvet hash	17,6	39,0	25,9	24,4	39,0
<i>Inden for seneste måned</i>	<i>0,0</i>	<i>7,3</i>	<i>5,9</i>	<i>0,0</i>	<i>10,3</i>
<i>Inden for seneste år</i>	<i>11,8</i>	<i>9,8</i>	<i>13,2</i>	<i>9,3</i>	<i>13,0</i>
<i>Tidligere</i>	<i>5,9</i>	<i>22,0</i>	<i>6,8</i>	<i>15,1</i>	<i>15,8</i>
Aldrig prøvet hash	82,4	61,0	73,9	75,6	61,0
Uoplyst	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0
Total %	100	100	100	100	100
Antal	34	41	441	86	146

Spørgsmålene lød: "Går du i skole, er under uddannelse eller andet?" og "Hvilken skole/uddannelse går du på?"

Tabel 3.11 viser tilsvarende, at procentdelen af unge, der har prøvet andre stoffer end hash, er størst blandt dem, som er i gang med en erhvervsuddannelse. Det gælder for både drenge og piger. 15,7 % af de drenge, som er i gang med en erhvervsuddannelse, har prøvet andre stoffer end hash. For pigerne er tallet 17,1 %.

Tabel 3.11 Procentdel unge, som har prøvet andre stoffer end hash, fordelt på egen uddannelse

Egen uddannelse	Dreng				
	Grundskole	Erhvervsuddannelse	Gymnasial	Videregående uddannelse	Ikke under uddannelse
Prøvet andre stoffer end hash	10,9	15,7	7,6	5,0	11,9
<i>Inden for seneste måned/år</i>	<i>10,9</i>	<i>7,9</i>	<i>4,3</i>	<i>1,3</i>	<i>6,8</i>
<i>Tidligere</i>	<i>0,0</i>	<i>7,9</i>	<i>3,3</i>	<i>3,8</i>	<i>5,1</i>
Aldrig prøvet stoffer	89,1	84,3	91,7	95,0	88,1
Uoplyst	0,0	0,0	0,7	0,0	0,0
Total %	100	100	100	100	100
Antal	46	89	420	80	118

Egen uddannelse	Piger				
	Grundskole	Erhvervsuddannelse	Gymnasial	Videregående uddannelse	Ikke under uddannelse
Prøvet andre stoffer end hash	8,8	17,1	4,1	8,1	7,5
<i>Inden for seneste måned/år</i>	5,9	4,9	2,5	3,5	6,2
<i>Tidligere</i>	2,9	12,2	1,6	4,7	1,4
Aldrig prøvet stoffer	91,2	80,5	95,9	91,9	92,5
Uoplyst	0,0	2,4	0,0	0,0	0,0
Total %	100	100	100	100	100
Antal	34	41	441	86	146

Spørgsmålene lød: "Går du i skole, er under uddannelse eller andet?" og "Hvilken skole/uddannelse går du på?"

Forældre skilt eller sammen

Tabel 3.12 viser, at procentdelen af unge, der har prøvet hash, er størst blandt unge, som har forældre, der er skilt. Det gælder for både drenge og piger. 47,7 % af de drenge, hvis forældre er skilt, har prøvet hash. For pigerne er tallet 38,5 %.

Tabel 3.12 Procentdel unge, der har prøvet hash fordelt på om forældre er skilt eller ej

Forældres forhold	Drenge		Piger	
	Skilt	Ikke skilt	Skilt	Ikke skilt
Prøvet hash	47,7	33,1	38,5	23,6
<i>Inden for seneste måned</i>	12,8	9,7	9,0	4,8
<i>Inden for seneste år</i>	22,2	15,2	16,0	10,5
<i>Tidligere</i>	12,8	8,2	13,5	8,4
Aldrig prøvet hash	52,3	66,9	61,5	76,2
Total %	100	100	100	100
Antal	243	525	244	525

Spørgsmålet lød: "Er dine forældre skilt/separeret/flyttet fra hinanden?"

Tabel 3.13 viser, at procentdelen af unge, der har prøvet andre stoffer end hash, er størst blandt unge, som har forældre, der er skilt. Det gælder for både drenge og piger. 14,0 % af de drenge, hvis forældre er skilt, har prøvet andre stoffer end hash. For pigerne er tallet 9,8 %.

Tabel 3.13 Procentdel af unge der har prøvet andre stoffer end hash, fordelt på om forældre er skilt eller ej

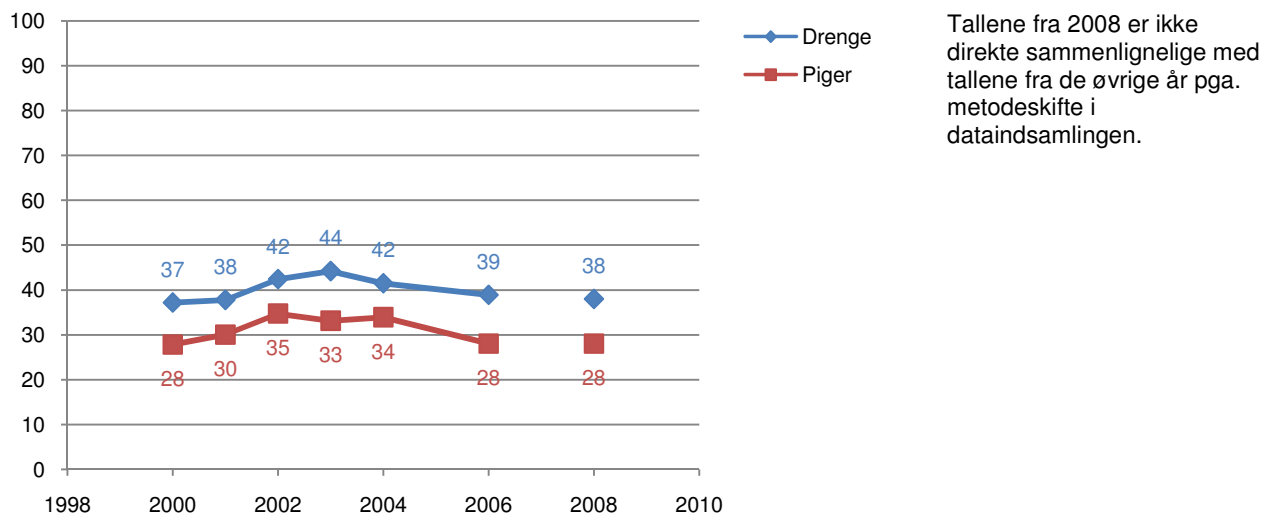
Forældres forhold	Drenge		Piger	
	Skilt	Ikke skilt	Skilt	Ikke skilt
Prøvet andre stoffer end hash	14,0	6,9	9,8	4,6
<i>Inden for seneste måned/år</i>	8,2	3,8	6,6	2,5
<i>Tidligere</i>	5,8	3,1	3,3	2,1
Aldrig prøvet stoffer	85,2	92,8	89,8	95,2
Uoplyst	0,8	0,4	0,4	0,2
Total %	100	100	100	100
Antal	243	525	244	525

Spørgsmålet lød: "Er dine forældre skilt/separeret/flyttet fra hinanden?"

UNGES BRUG AF HASH OG ANDRE STOFFER, 2000-2008

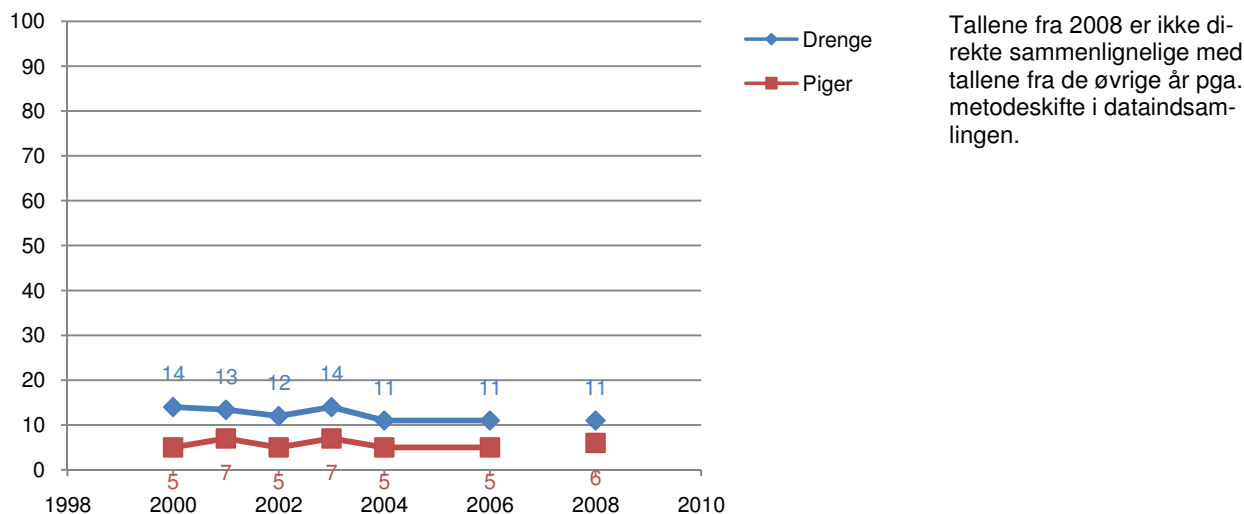
Figur 3.C viser, at procentdelen af unge, der "nogensinde" har prøvet hash, var størst i årene 2002-2004. I 2006 og 2008 var procentdelen på samme niveau som i 2000 og 2001.

Figur 3.C Procentdel af unge, der "nogensinde" har prøvet hash, 2000-2008

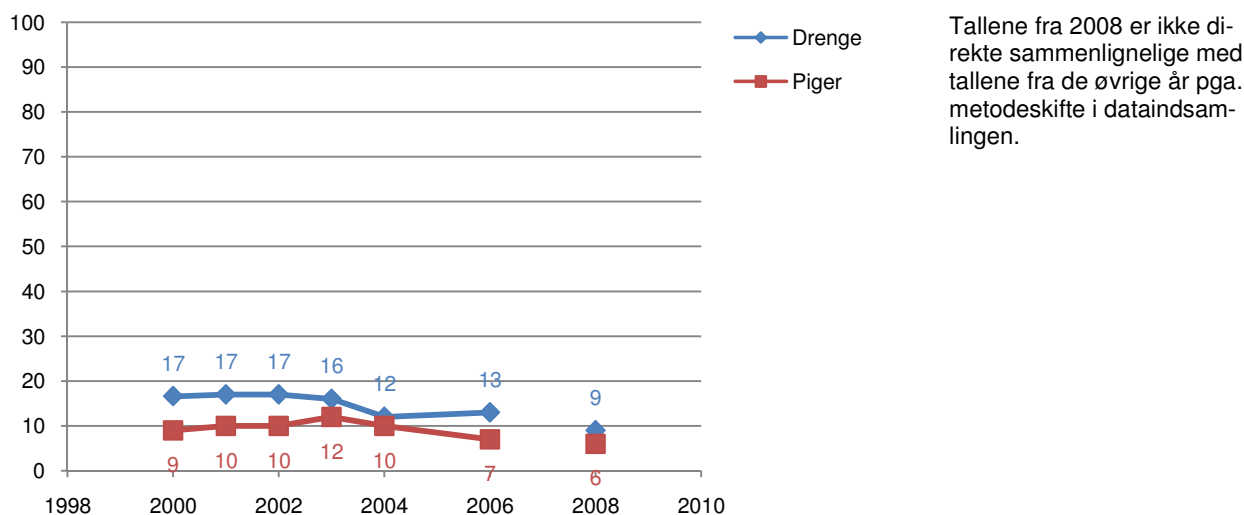
Figur 3.D viser, at procentdelen af drenge, som har et aktuelt forbrug af hash, er aftaget en smule fra 2000 til 2004. Siden 2004 har procentdelen af drenge, der har prøvet hash inden for "den seneste måned", ligget stabilt på 11 %. Procentdelen af piger, som har prøvet hash i "den seneste måned", har i alle årene 2000-2008 ligget på 5-7 %.

Figur 3.D Procentdel af unge, der har prøvet hash i "den seneste måned", 2000-2008

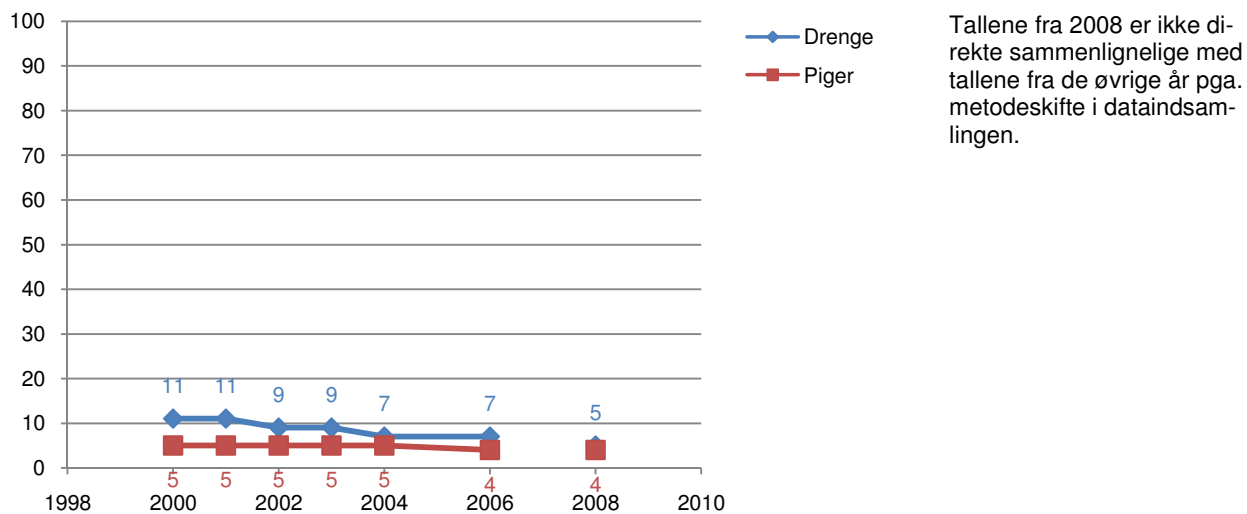
Figur 3.E viser, at procentdelen af unge, som "nogensinde" har prøvet andre stoffer end hash, er aftaget fra 2000-2008. Faldet er mest markant for drengene, men også hos pigerne ses et fald. Det er dog vigtigt at understrege, at tallene fra 2008 ikke er direkte sammenlignelige med tallene fra de øvrige år pga. et metodeskifte i dataindsamlingen. Det er umuligt at vurdere hvor stor en del af faldet, der kan tillægges ændrede vaner i de unges brug af euforiserende stoffer og hvor meget, der skyldes ændringen i dataindsamlingen.

Figur 3.E Procentdel af unge, der "nogensinde" har prøvet andre stoffer end hash, 2000-2008

Figur 3.F viser, at procentdelen af drenge, som har prøvet andre stoffer end hash i "den seneste måned/år" er faldet fra 2000 til 2008. For pigerens vedkommende har procentdelen i alle årene ligget på 4-5 %.

Figur 3.F Procentdel unge, der har prøvet andre stoffer end hash "seneste måned/år", 2000-2008

4. Fysisk aktivitet

RESUMÉ

- 5 % af de unge bruger 0 timer om ugen på fysisk aktivitet, og 21 % er kun fysisk aktive 1-3 timer om ugen.
- 12 % af de unge karakteriserer deres fritidsbeskæftigelser som stillesiddende.
- 52-59 % af de 16-17-årige drenge og piger er fysisk aktive mindst 7 timer om ugen.
- 64-78 % af de 18-20-årige unge er fysisk aktive mindst 4 timer om ugen.
- Der er flere piger end drenge, der dyrker let motion.
- Flere drenge end piger dyrker motionsidræt eller hård træning.
- I 2008 er der færre drenge og piger, som er fysisk aktive mindst seks timer om ugen i deres fritid, sammenlignet med de øvrige år.
- I årene 2000-2008 er procentdelen af unge, som karakteriserer deres fritidsbeskæftigelser som stillesiddende, stagneret.

INDLEDNING

Regelmæssig deltagelse i fysisk aktivitet har en forebyggende effekt på en lang række livsstils-sygdomme, bl.a. hjertekarsygdomme, type II diabetes, muskel- og skeletlidelser, visse former for kræft (tyktarmskræft og brystkræft), visse psykiske lidelser (depression, angst og demens) og knogleskørhed. Børn og unge, der er fysisk aktive, har større selvtillid og større stresstærskel end inaktive, og nogle undersøgelser viser forstadier til hjerte-kar-sygdomme hos inaktive børn.

De officielle anbefalinger for fysisk aktivitet er, at alle børn og unge under 18 år er fysisk aktive mindst 60 minutter om dagen. Aktiviteterne skal være af mindst moderat intensitet. For voksne over 18 år lyder anbefalingen, at man skal være fysisk aktiv mindst 30 minutter om dagen - helst alle ugens dage. Intensiteten skal være moderat. Dette er minimumsanbefalinger, hvilket svarer til henholdsvis 7 timer og 3,5 time om ugen. Der opnås en yderligere reduceret sygdomsrisiko ved at øge mængden af fysisk aktivitet ud over dette.

Der har i de seneste år været kampagner for at øge den fysiske aktivitet blandt børn og unge. Der har bl.a. været fokus på aktiv transport (fx at gå eller cykle), og at få børn til at bevæge sig mere i løbet af skoledagen gennem leg i frikvartererne.

Der er mange måder at spørge til fysisk aktivitet. Det afspejler sig også i denne undersøgelse, hvor der er spurgt på flere måder. Der bliver både spurgt til antal timer, man er fysisk aktiv, men også spørgsmål som både indeholder information om intensiteten af den fysiske aktivitet og antal timer.

TOTAL FYSISK AKTIVITET

I undersøgelsen indgik en række spørgsmål om, hvor fysisk aktive de unge er. Spørgsmålene vedrørte både transport, idrætstimer i skolen og fritidsaktiviteter. Spørgsmålene lød: "Hvor lang tid har du typisk brugt pr. dag på at cykle de seneste 7 dage?", "Hvor lang tid har du typisk brugt pr. dag på at gå de seneste 7 dage?", "Hvor mange idrætstimer har du normalt pr. uge i skolen eller på anden uddannelse?" og "Hvor lang tid bruger du normalt pr. uge på fysisk aktivitet i fritiden, - alt fra dans og skateboard til idræt i en klub og konkurrencesport?"

Tabel 4.1 viser, at 5,1 % af de unge bruger 0 timer om ugen på fysisk aktivitet. Dertil kommer 21,4 %, som kun er fysisk aktive 1-3 timer om ugen.

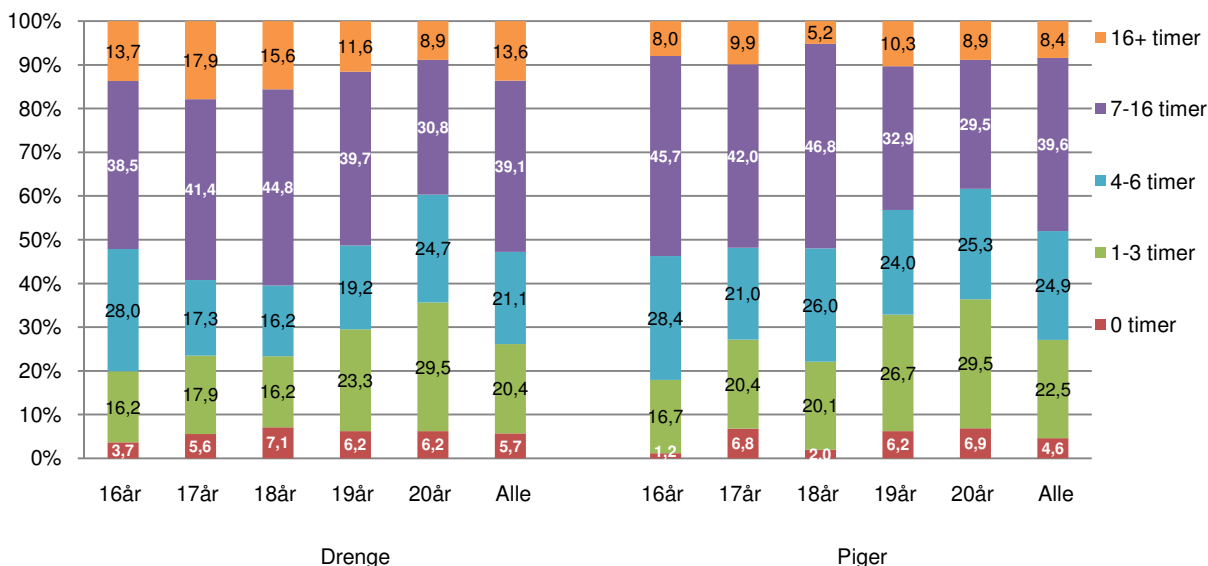
Tabel 4.1 Total antal timer, unge er fysisk aktive pr. uge (i procent)

Totale antal timer unge er fysisk aktive pr. uge		Drenge og Piger
0 timer		5,1
1-3 timer		21,4
4-6 timer		23,0
7-16 timer		39,4
16+ timer		11,1
Total %		100
Antal		1539

Procentdelene er summen af de svar, som de unge har givet på følgende spørgsmål: "Hvor lang tid har du typisk brugt pr. dag på at cykle de seneste 7 dage?", "Hvor lang tid har du typisk brugt pr. dag på at gå de seneste 7 dage?", "Hvor mange idrætstimer har du normalt pr. uge i skolen eller på anden uddannelse?" og "Hvor lang tid bruger du normalt pr. uge på fysisk aktivitet i fritiden, - alt fra dans og skateboard til idræt i en klub og konkurrencesport?"

Figur 4.A viser, at blandt de 16-17-årige drenge og piger er mellem 40,8 % og 48,2 % fysisk aktive mindre end 7 timer om ugen - dvs. mindre end anbefalingerne for deres aldersgruppe. Blandt de 18-20-årige drenge og piger er mellem 22,1 % og 36,4 % fysisk aktive højst 3 timer om ugen, hvilket er mindre end anbefalingerne for deres aldersgruppe, som er på mindst 30 min. om dagen.

Figur 4.A Antal timer, unge er fysisk aktive pr. uge. Opdelt på køn og alder (i procent)

Procentdelene er summen af de svar, som de unge har givet på følgende spørgsmål: "Hvor lang tid har du typisk brugt pr. dag på at cykle de seneste 7 dage?", "Hvor lang tid har du typisk brugt pr. dag på at gå de seneste 7 dage?", "Hvor mange idrætstimer har du normalt pr. uge i skolen eller på anden uddannelse?" og "Hvor lang tid bruger du normalt pr. uge på fysisk aktivitet i fritiden, - alt fra dans og skateboard til idræt i en klub og konkurrencesport? Procentdelene er beregnet af alle unge, der indgår i undersøgelsen (769 drenge og 770 piger).

FYSISK AKTIVITET I FRITIDEN

I undersøgelsen indgik spørgsmål om hvilken type fysisk aktivitet, de unge udfører i fritiden, og hvor meget tid de bruger på den. Spørgsmålet lød: "Hvis vi ser på det sidste halve år, hvad ville du så sige passer bedst som beskrivelse af dine fysiske aktiviteter i fritiden?" Der var fire svarmuligheder: "Jeg træner hårdt og dyrker konkurrenceidræt regelmæssigt og flere gange om ugen", "Jeg dyrker motionsidræt eller har tungt arbejde mindst 4 timer pr. uge", "Jeg går, cykler eller har anden lettere motion mindst 4 timer pr. uge" og "Jeg bruger tiden på at se fjernsyn, spille computer, læse eller anden stillesiddende beskæftigelse".

Tabel 4.2 viser, at 11,8 % af de unge angiver, at de bruger deres fritid på at se fjernsyn, spille computer, læse eller anden stillesiddende beskæftigelse.

Tabel 4.2 Unges fysiske aktivitet i fritiden (i procent)

Intensitet af fysisk aktivitet i fritiden	Drenge og Piger
Hård træning, konkurrenceidræt	15,2
Motionsidræt	35,7
Let motion	37,0
Stillesiddende	11,8
Uoplyst	0,3
Total %	100
Antal	1539

Spørgsmålene lød: "Hvis vi ser på det sidste halve år, hvad ville du så sige passer bedst som beskrivelse af dine fysiske aktiviteter i fritiden?" Der var fire svarmuligheder: "Jeg træner hårdt og dyrker konkurrenceidræt regelmæssigt og flere gange om ugen", "Jeg dyrker motionsidræt eller har tungt arbejde mindst fire timer pr. uge", "Jeg går, cykler eller har anden lettere motion mindst 4 timer pr. uge" og "Jeg bruger tiden på at se fjernsyn, spille computer, læse eller anden stillesiddende beskæftigelse".

Figur 4.B Intensitet af fysisk aktivitet i fritiden, fordelt på alder og køn (i procent)

Spørgsmålet lød: "Hvis vi ser på det sidste halve år, hvad ville du så sige passer bedst som beskrivelse af dine fysiske aktiviteter i fritiden?" Der var fire svarmuligheder: "Jeg træner hårdt og dyrker konkurrenceidræt regelmæssigt og flere gange om ugen", "Jeg dyrker motionsidræt eller har tungt arbejde mindst fire timer pr. uge", "Jeg går, cykler eller har anden lettere motion mindst 4 timer pr. uge" og "Jeg bruger tiden på at se fjernsyn, spille computer, læse eller anden stillesiddende beskæftigelse". Procentdelene er beregnet af alle unge, der indgår i undersøgelsen (769 drenge og 770 piger).

Figur 4.B viser, at der for alle aldersgrupper er flere piger end drenge, der dyrker let motion, mens der for alle aldersgrupper er flere drenge end piger, der dyrker motionsidræt eller hård træning.

Tabel 4.3 viser, at blandt de piger, som er fysisk aktive 0 timer om ugen, har 20,0 % haft 3 sygedage eller mere i løbet af de "sidste 30 dage". Det er en større andel end dem, som er fysisk aktive 4 timer om ugen eller mere - her er det 12,1-12,5 %, der har haft 3 sygedage eller mere. For drengene ser der ikke ud til at være en sammenhæng mellem fysisk aktivitet og sygedage.

Tabel 4.3 Unges sygedage "de sidste 30 dage" i forhold til total fysisk aktivitet (i procent)

Sygedage \ Total fysisk aktivitet pr. uge	Drenge				
	0 timer	1-3 timer	4-6 timer	7-16 timer	16+ timer
0 sygedage	68,2	57,3	68,5	62,1	61,9
1-2 sygedage	20,5	25,5	21,0	25,6	23,8
3+ sygedage	9,1	10,8	8,0	7,6	9,5
Uoplyst	2,3	6,4	2,5	4,7	4,8
Total %	100	100	100	100	100
Antal	44	157	162	301	105

Sygedage \ Total fysisk aktivitet pr. uge	Piger				
	0 timer	1-3 timer	4-6 timer	7-16 timer	16+ timer
0 sygedage	40,0	53,8	57,3	57,7	49,2
1-2 sygedage	34,3	27,2	27,6	28,2	35,4
3+ sygedage	20,0	16,2	12,5	12,1	12,3
Uoplyst	5,7	2,9	2,6	2,0	3,1
Total %	100	100	100	100	100
Antal	35	173	192	305	65

Spørgsmålet lød: "Hvor mange hele skoledage/arbejdsdage har du været fraværende de sidste 30 dage?" I svarkategorierne indgik om fraværet skyldtes sygdom eller pjæk.

Tabel 4.4 viser, at blandt de drenge, som er fysisk aktive højst 3 timer om ugen, har 11,4-13,4 % haft 3 pjækkedage eller mere i løbet af de "sidste 30 dage". Det er en lidt større andel end dem, som er fysisk aktive mindst 7 timer om ugen - her er det 7,0-7,6 %, der har haft 3 pjækkedage eller mere. For pigerne ser der ikke ud til at være en sammenhæng mellem fysisk aktivitet og pjækkedage.

Tabel 4.4 Unges pjækkedage ”de sidste 30 dage” i forhold til total fysisk aktivitet (i procent)

Pjækkedage \ Total fysisk aktivitet pr. uge	Dreng				
	0 timer	1-3 timer	4-6 timer	7-16 timer	16+ timer
0 pjækkedage	68,2	62,4	63,6	56,5	68,6
1-2 pjækkedage	15,9	19,8	23,5	32,9	23,8
3+ pjækkedage	11,4	13,4	10,5	7,0	7,6
Uoplyst	4,6	4,5	2,5	3,7	0,0
Total %	100	100	100	100	100
Antal	44	157	162	301	105
Pjækkedage \ Total fysisk aktivitet pr. uge	Piger				
	0 timer	1-3 timer	4-6 timer	7-16 timer	16+ timer
0 pjækkedage	71,4	66,5	64,1	67,9	63,1
1-2 pjækkedage	14,3	17,9	20,3	20,7	15,4
3+ pjækkedage	11,4	13,3	8,3	6,9	12,3
Uoplyst	2,9	2,3	7,3	4,6	9,2
Total %	100	100	100	100	100
Antal	35	173	192	305	65

Spørgsmålet lød: ”Hvor mange hele skoledage/arbejdsdage har du været fraværende de sidste 30 dage?” I svarkategorierne indgik om fraværet skyldtes sygdom eller pjæk.

SOCIOØKONOMISKE INDIKATORER OG TOTAL FYSISK AKTIVITET

Som et led i undersøgelsen blev der stillet spørgsmål om egen uddannelse, og om forældrene var skilt eller ej.

Tabel 4.5 Totale antal timer unge er fysisk aktive, fordelt på køn og uddannelse (i procent)

Uddannelse	Dreng				
	Grundskole	Erhvervs-uddannelse	Gymnasial	Videregående uddannelse	Ikke under uddannelse
0 timer	0,0	13,5	3,3	7,5	8,5
1-3 timer	10,9	21,4	16,0	31,3	30,5
4-6 timer	23,9	20,2	22,1	20,0	18,6
7-16 timer	37,0	29,2	44,5	33,8	33,9
16+ timer	28,3	15,7	14,1	7,5	8,5
Total %	100	100	100	100	100
Antal	46	89	420	80	118

Uddannelse	Piger				
	Grundskole	Erhvervs-uddannelse	Gymnasial	Videregående uddannelse	Ikke under uddannelse
0 timer	0,0	7,3	1,8	3,5	13,0
1-3 timer	14,7	29,3	18,8	33,7	24,7
4-6 timer	29,4	29,3	25,6	24,4	21,9
7-16 timer	41,2	19,5	46,7	24,4	33,6
16+ timer	14,7	14,6	7,0	14,0	6,9
Total %	100	100	100	100	100
Antal	34	41	441	86	146

Procentdelene er summen af de svar, som de unge har givet på følgende spørgsmål: "Hvor lang tid har du typisk brugt pr. dag på at cykle de seneste 7 dage?", "Hvor lang tid har du typisk brugt pr. dag på at gå de seneste 7 dage?", "Hvor mange idrætstimer har du normalt pr. uge i skolen eller på anden uddannelse?" og "Hvor lang tid bruger du normalt pr. uge på fysisk aktivitet i fritiden, - alt fra dans og skateboard til idræt i en klub og konkurrencesport?" Procentdelene er beregnet af alle unge, der indgår i undersøgelsen". I tabellen er kun medtaget de hyppigst forekommende uddannelser samt dem, som ikke er under uddannelse.

Tabel 4.5 viser, at der er flest fysisk inaktive drenge, blandt dem, der er i gang med en erhvervsuddannelse, videregående uddannelse eller som ikke er under uddannelse.

Blandt de piger, der er i gang med en erhvervsuddannelse, en videregående uddannelse eller som ikke er under uddannelse, er der mange (36,6-37,7 %) som kun er fysisk aktive højst 3 timer om ugen.

Tabel 4.6 viser, at blandt drenge, hvis forældre er skilt, er der færre der bruger 4-6 timer om ugen på fysisk aktivitet. Til gengæld er der flere, der bruger 16 timer eller mere, sammenlignet med de drenge, hvis forældre er sammen.

Tabel 4.6 Totale antal timer unge er fysisk aktive relateret til køn og om forældre er skilt eller ej (i procent)

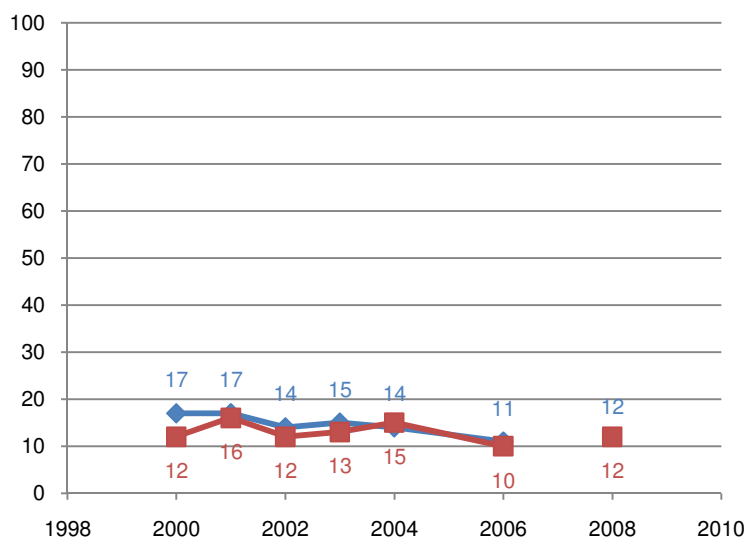
Forældres forhold	Drenge		Piger	
	Skilt	Ikke skilt	Skilt	Ikke skilt
0 timer	7,0	5,1	6,2	3,8
1-3 timer	21,4	20,0	23,4	22,1
4-6 timer	16,9	22,9	25,4	24,8
7-16 timer	37,0	40,2	38,1	40,2
16+ timer	17,7	11,8	7,0	9,1
Total %	100	100	100	100
Antal	243	525	244	525

Procentdelene er summen af de svar, som de unge har givet på følgende spørgsmål: "Hvor lang tid har du typisk brugt pr. dag på at cykle de seneste 7 dage?", "Hvor lang tid har du typisk brugt pr. dag på at gå de seneste 7 dage?", "Hvor mange idrætstimer har du normalt pr. uge i skolen eller på anden uddannelse?" og "Hvor lang tid bruger du normalt pr. uge på fysisk aktivitet i fritiden, - alt fra dans og skateboard til idræt i en klub og konkurrencesport?" Procentdelene er beregnet af alle unge, der indgår i undersøgelsen".

UNGES FYSISKE AKTIVITET I FRITIDEN 2000-2008

Figur 4.C viser procentdelen af unge, som karakteriserer deres fritidsbeskæftigelser som stillesiddende, for årene 2000-2008. Det ses, at der ikke er forskel mellem kønnene, og der er en stagnation.

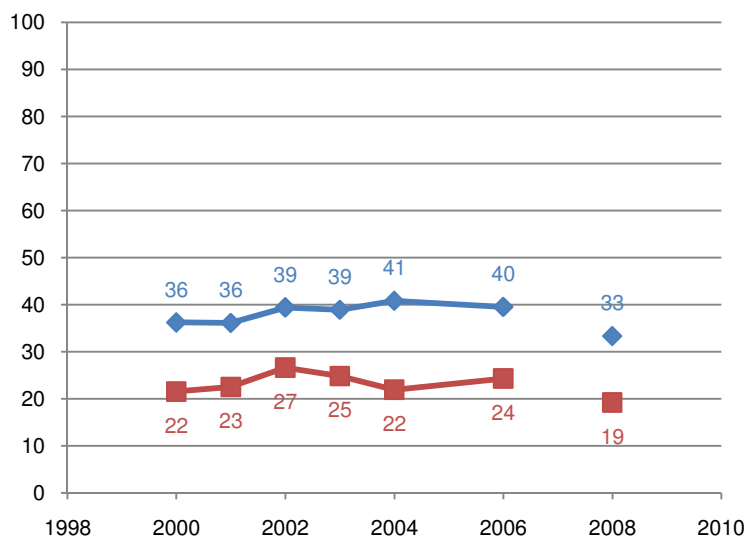
Figur 4.C Procentdel af unge der karakteriserer deres fritidsbeskæftigelser som stillesiddende, 2000-2008

Spørgsmålet lød: "Hvis vi ser på det sidste halve år, hvad ville du så sige passer bedst som beskrivelse af dine fysiske aktiviteter i fritiden?" Der var fire svarmuligheder hvoraf den ene var: "Jeg bruger tiden på at se fjernsyn, spille computer, læse eller anden stillesiddende beskæftigelse". Tallene fra 2008 er ikke direkte sammenlignelige med tallene fra de øvrige år pga. metodeskifte i dataindsamlingen.

Figur 4.D viser, at der i 2008 er færre drenge og piger, som er fysisk aktive mindst seks timer om ugen i deres fritid, sammenlignet med de øvrige år.

Figur 4.D Procentdel af unge som er fysisk aktive mindst seks timer om ugen i fritiden, 2000-2008

Spørgsmålet lød: "Hvor lang tid bruger du normalt pr. uge på fysisk aktivitet i fritiden, - alt fra dans og skateboard til idræt i en klub og konkurrence-sport?" Tallene fra 2008 er ikke direkte sammenlignelige med tallene fra de øvrige år pga. metodeskifte i dataindsamlingen.

5. Muld 2008 - en ny dataindsamlingsmetode

I MULD-undersøgelsen 2008 er der brugt en ny og anderledes metode til dataindsamling end i de foregående MULD-undersøgelser (2000-2006), idet al invitation til og deltagelse i undersøgelsen er foregået via internettet. Den ny metode vil principielt indebære en anden type fejlkilder end den tidligere anvendte. Derfor er resultater fra 2008-undersøgelsen ikke direkte sammenlignelige med resultater fra tidligere år - eller sagt på en anden måde, sammenligninger skal tages med et vist forbehold og kan ikke bruges til håndfaste konklusioner vedr. udviklingen i de unges livsstil.

BAGGRUND FOR METODESKIFT

Når Kræftens Bekæmpelse og Sundhedsstyrelsen alligevel har valgt at bruge en ny metode, er det først og fremmest fordi, det har vist sig stadig vanskeligere at opnå en tilfredsstillende svarprocent ved den hidtil anvendte survey-metode med postbesørgede spørgeskemaer udsendt til et tilfældigt udsnit af de 16-20-årige baseret på CPR-registret. Det er en generel udviklingstendens gennem de seneste 10 år, både i Danmark og resten af verden, at svarprocenten for tilfældige stikprøveundersøgelser er faldende. Postbesørgede skemaer og flere rykkere gør desuden den traditionelle metode stadigt dyrere, hvor webbaserede undersøgelser er langt billigere. Webundersøgelser er desuden blevet et mere relevant alternativ i takt med, at befolkningens adgang til internet er øget, så det store flertal nu er netbrugere. I følge Danmarks Statistik havde 95 % af 16-19-årige adgang til internet fra hjemmet i 2007.

Selv om MULD-undersøgelserne i forhold til andre surveys har ligget på en relativt pæn svarprocent, har der også her været tendens til lavere svarprocent i 2003 og 2004. I alle årene har der været en underrepræsentation af drenge og en overrepræsentation af piger i forhold til Danmarks befolkning. Der er i de tidligere MULD-undersøgelser gjort flere forsøg på at hæve svarprocenten ved at udsende flere rykkere, ved at give mulighed for at besvare via internet, og i 2006 ved at redigere og forkorte spørgeskemaet væsentligt. Selv om svarprocenten i 2006 igen kom op på 68 %, var drengene stadig markant underrepræsenterede, og MULD-undersøgelsen for 2006 var ikke repræsentativ på køn og alder i forhold til den danske befolkning. Ønsket om at få flere drenge med i undersøgelsen har været et væsentligt argument for metodeskiftet.

Tabel 5.1 Svarprocent og kønsfordeling i tidligere MULD-undersøgelser

	Udtrukket stikprøve= alle inviterede (Antal)	Samlede svar (Procent)	Drenge (Procent)	Piger (Procent)
MULD 2000	3048	69	45	55
MULD 2001	3000	70	45	55
MULD 2002	3001	69	45	55
MULD 2003	3000	60	43	57
MULD 2004	3000	60	37	63
MULD 2006	3000	68	43	57

DATAINDSAMLING VIA INTERNETPANEL

Dataindsamlingen til MULD 2008 er gennemført af firmaet Userneeds med udgangspunkt i deres "Danmarkspanel", som består af mere end 100.000 danskere i alderen 15 år og opefter.

Rekruttering af deltagere til MULD 2008

Målet for dataindsamlingen var at opnå besvarelser fra 2000 unge i alderen 16-20 år med en køns- og aldersfordeling svarende til den samlede danske population. Hovedparten af deltagerne var tilmeldt Danmarkspanelet. For at sikre tilstrækkelig mange respondenter blev der op til undersøgelsen foretaget yderligere rekruttering til undersøgelsen og Userneeds Danmarkspanel. Der indgår derfor deltagere fra 4 invitationsgrupper i undersøgelsen:

Tabel 5.2 Invitations-grupper

Gruppe	Deltagere	Antal invitationer
Gruppe 1	Danmarkspanelet	10.933 invitationer
Gruppe 2	Forældrerekruttering	1.804 invitationer
Gruppe 3	Vennerekruttering	468 invitationer
Gruppe 4	Skoler	4 tekniske skoler og 2 gymnasier

Inden for hver af disse grupper er der ikke foretaget nogen særlig udvælgelse af deltagerne – ud over at de skal være bosat i Danmark og være mellem 16 og 20 år. Alle tilgængelige deltagere, som opfylder disse kriterier, er inviteret til undersøgelsen. Der blev i alt inviteret 13.205 deltagere samt elever på de 6 skoler, og totalt indkom svar fra 3087 personer.

Om Danmarkspanelet

Danmarkspanelet er rekrutteret fra flere end 250 private og offentlige hjemmesider. Dette brede rekrutteringsgrundlag sikrer en god spredning i panelisternes interesser, levevaner, sociodemografiske karakteristika og værdigrundlag. Det er ikke muligt selv at melde sig til panelet, idet man skal inviteres personligt til deltagelse i Userneeds' paneler.

Når en person accepterer en invitation til at deltage i panelet, indtaster vedkommende nogle meget basale data om sig selv (køn, fødselsår, region, beskæftigelse og mail-adresse). Umiddelbart herefter sendes en invitation til den pågældende e-mail-adresse om optagelse i Danmarkspanelet. Mailen indeholder et link til et profilspørgeskema, hvor vedkommende skal genindtaste de samme oplysninger og desuden oplyse en række yderligere informationer om sig selv (fx personlig indkomst, seneste uddannelse, antal børn). Kun hvis der er overensstemmelse mellem de oprindeligt og de efterfølgende indtastede informationer, bliver vedkommende optaget i Danmarkspanelet.

Vedligeholdelse af panelet: Selv om visse af panelisternes data er de samme over tid fx fødselsår og køn, ændrer andre data sig løbende fx personlig indkomst, antal børn i husstanden og civil status. Det løbende vedligehold af disse dynamiske baggrundsvariable foregår på kvartalsbasis ved at invitere panelisterne til temabaserede profilundersøgelser. Panelisterne inviteres her til en undersøgelse med et tema, der har bred appel (fx sundhedssystemet, trafikforhold eller landdækkende Ngo'er). I forbindelse med disse undersøgelser spørges ind til panelets 16 faste sociodemografiske baggrundsvariable, hvormed det sikres, at panelisternes data altid er nyligt opdaterede. Halvårligt slettes inaktive panelister.

Spørgeskemaet

Deltagerne fik tilsendt et unikt link, som kun kunne anvendes én gang. Deltagerne har dermed kun haft mulighed for at besvare spørgeskemaet én gang. For at sikre at alle deltagere opfylder målgruppe-kravene, har skemaet indledningsvis indeholdt screenings spørgsmål om alder og geografisk placering. De deltagere, som enten har svaret, at de er bosiddende i udlandet, eller som ikke er mellem 16 og 20 år, er i den forbindelse blevet screenet ud af undersøgelsen med tak for deres interesse. De har altså ikke påvirket resultatet eller forløbet af undersøgelsen. Undersøgelsens øvrige spørgsmål har været uden svartvang, hvilket betyder, at deltagerne kunne fortsætte til næste spørgsmål uden at svare.

I alt 170 respondenter blev screenet ud af undersøgelsen af følgende årsager:

- 40 respondenter var endnu ikke fyldt 16 år.
- 109 respondenter var fyldt 21 år.
- 21 respondenter var bosat i udlandet.

Som i tidligere MULD-undersøgelser blev respondenterne bedt om at opgive CPR-nummer. Der var ikke svartvang på dette, men 86 % har oplyst CPR-nummer.

Reminder procedure

Der blev overordnet anvendt både remindere og geninvitation. Reminder er en informationsmail om, at man stadig kan nå at deltage i undersøgelsen, og geninvitation er identisk med den oprindelige invitationsmail. Der blev anvendt forskelligt antal remindere i de respektive målgrupper.

Afgrænsning af data

Data blev indsamlet uden brug af kvoter, hvilket vil sige, at alle, som var indenfor målgruppen, fik mulighed for at besvare spørgeskemaet – også selvom der var tilstrækkeligt med svar fra deltagere med netop deres profil (fx piger mellem 16 og 18 år). Data er altså indsamlet ved først at samle så mange svar som muligt, og når der var tilstrækkeligt antal svar fra den dårligst repræsenterede gruppe (som var de yngste drenge), blev dataindsamlingen afsluttet og de 'overskydende' svar skåret fra, så det endelige datasæt matchede de unges sammensætning repræsentativt på køn og alder. Tilskæringen af data foregik gennem survey-softwaren CatGlobe, hvilket sikrer, at både dem, der hurtigt har svaret på spørgeskemaet, og dem, der har fået rykkere, indgår i den endelige stikprøve. Efter endt dataindsamling har Userneeds angivet kvoter for forskellige deltagere ud fra repræsentativitetstal på køn og alder fra Danmarks Statistik. De 'overskydende' deltagere er således sorteret fra ud fra et tilfældighedsprincip i surveysystemet under hensyntagen til de angivne kvoter.

Endelig respondentgruppe: 1539 respondenter

Udgangspunktet for dette datasnit var at sammensætte så stor en stikprøve som muligt repræsentativ på køn og alder. Med udgangspunkt i den lavest repræsenterede gruppe (drenge på 16 år) beregnede Userneeds, hvor stor stikprøven kunne blive med de indsamlede svar. Beregninger viste, at de totale data kunne tilskæres til en repræsentativ stikprøve på 1539 deltagere.

Med udgangspunkt i et totalt antal svar på 1539 er beregnet, hvordan deltagerne bør fordele sig på køn og alder. Disse antal er angivet som kvoter i survey-systemet, som under hensyntagen til disse kvoter efterfølgende sorterende overskydende deltagere fra. Som en del af denne beregning er den endelige stikprøve interlocked repræsentativ på køn og alder, hvilket vil sige, at hvis man fx udelukkende kigger på drenge, så er de stadig repræsentative på alder - eller hvis man fx udelukkende kigger på 16-årige, så er halvdelen stadig piger og halvdelen drenge. Den endelige

stikprøve er ikke repræsentativ på geografi og uddannelse, men af tabel 5.4 fremgår det, at alle landsdele og alle typer uddannelse er repræsenteret i stikprøven.

Tabel 5.3 Fordeling af respondenter på køn og alder og geografi

	Danmarks befolkning i følge Danmarks Statistik		Endelig respondentgruppe n=1539		Total respondentgruppe n=3087
Dreng	50 %	769	50 %	1096	36 %
Pige	50 %	770	50 %	1983	64 %
16 år	21 %	325	21 %	396	13 %
17 år	21 %	325	21 %	664	22 %
18 år	20 %	310	20 %	720	23 %
19 år	19 %	294	19 %	700	23 %
20 år	19 %	293	19 %	607	20 %

Tabel 5.4 Fordeling af respondenter på Region og uddannelse

Region (n=1539)	n	Procent	Uddannelse (n=1539)	n	Procent
Hovedstaden	534	35	Grundskole	80	5
Sjælland	221	14	Gymnasial	861	56
Syddanmark	305	20	Erhvervsuddannelse	130	8
Midtjylland	330	21	Videregående uddannelse	166	11
Nordjylland	147	10	Anden uddannelse	37	2
Uoplyst	2	0	Ikke under uddannelse	264	17
			Uoplyst	1	0

SAMMENLIGNING AF NY OG GAMMEL METODE

Tidligere blev der fra CPR-registret udtrukket en repræsentativ respondentgruppe. De i respondentgruppen udvalgte personer modtog invitation i form af brev og et postalt spørgeskema. Respondenterne havde herefter mulighed for at besvare spørgeskemaet postalt. Fra 2004 havde respondenterne både mulighed for at besvare postalt og via web. I år er undersøgelsen udført i et internetpanel. Undersøgelsen består altså i år udelukkende af web-besvarelser.

Webinterview er nyere end postale interview og telefoninterview og har indtil for få år siden været omgivet af skepsis i forhold til at foretage befolkningsrepræsentative undersøgelser. Der er imidlertid sket en positiv udvikling i kvaliteten af web-undersøgelser. Til dels fordi langt størstedelen af danskerne er jævnlige internetbrugere, til dels fordi man har fået større erfaring med kvalitetsdimensionerne i webinterview.

Det panel, der anvendes til indsamlingen, skal være godt opbygget og vedligeholdt. Det indebærer i praksis, at panelet skal være tilstrækkeligt stort, at der ikke må være selvrekuttering til panelet, at der skal være faste procedurer for vedligeholdelsen, og at der tages hånd om de panelmedlemmer, der svarer på alle undersøgelser eller aldrig svarer.

Kvalitetsdimensionerne for web-undersøgelser er i højere grad procedurelle end substantielle (fx

svarprocent), som det er tilfældet ved telefoniske og postale undersøgelser. Det er ikke ensbetydende med, at svarprocenten for web-undersøgelser er ligegyldig. En web-undersøgelse med meget lav svarprocent (<10 %) vil lide under en bortfaldsproblematik, som det er tilfældet for alle typer undersøgelser.

Tabel 5.5 viser forskelle og ligheder mellem MULD 2008 og de tidligere MULD-undersøgelser.

Tabel 5.5 Dataindsamlingsmetoder i MULD-undersøgelserne

MULD 2000-2006	MULD 2008
Invitation af et tilfældigt udtrukket, køns- og aldersrepræsentativt udsnit af 16-20-årige tilmeldt CPR-registeret. De fik tilsendt postalt spørgeskema til udfyldelse og returnering (tilfældigt udtrukket gruppe).	Invitation til alle unge i alderen 16-20 år, der er tilmeldt Userneeds spørgepanel via Internettet og som har bopæl i Danmark. De fik tilsendt mailinvitation (selektiv gruppe).
Ensartet, individbaseret rekruttering af alle inviterede.	Flere typer rekruttering: De fleste blev direkte inviteret via deres tilmelding til internetpanelet, mens en mindre andel blev inviteret via deres omgangskreds (forældre, venner eller skole). Rekruttering via omgangskreds giver risiko for "cluster-effekt".
Alle de inviterede fik postbesørget spørgeskema og rykkere (fra 2004 mulighed for webbesvarelse).	De fleste fik personlig mailinvitation og mailbaserede rykkere. Det gælder dog ikke de skole-inviterede.
Alle besvarende respondenter indgik i analyserne, trods skæv køns- og aldersmæssig repræsentativitet. Desuden socialt skæv repræsentation (gymnasieelever overrepræsenterede).	Dele af respondenterne indgår i analyserne - udtrukket tilfældigt blandt besvarelser, så der sikres en køns- og aldersfordeling svarende til fordelingen af alle 16-20-årige i Danmarks Statistik. Dog socialt skæv repræsentation (gymnasieelever overrepræsenterede - mere end i tidligere undersøgelser).

I de tidligere MULD-undersøgelser udtrak man en repræsentativ stikprøve fra CPR-registret, som man må antage har været fuldstændig tilfældig. Men kun 60-70 % besvarede spørgeskemaet, og derfor risikerede man, at den endelige respondentgruppe alligevel ikke var repræsentativ. Analyser i tidligere undersøgelser viser således, at respondentgruppen var socialt skævt sammensat, fx var gymnasieelever og piger overrepræsenterede. I MULD 2008 sikrede man en repræsentativ fordeling på køn og alder i respondentgruppen, men der er en mere skæv fordeling på uddannelse end tidligere – især er gymnasierne mere overrepræsenterede, og erhvervsskolerne er mere underrepræsenterede end tidligere.

Effekten af den skæve fordeling på uddannelse kan være, at andelen af brugere af fx tobak i undersøgelsen er lavere end den reelle andel. Køn, alder og uddannelse er alle væsentlige parametre i forhold til de undersøgte sundhedsvaner, og det bør altid tilstræbes at have en repræsentativ fordeling på disse.

For en mindre del af respondenterne gælder, at de er rekrutteret til årets undersøgelse via deres omgangskreds. Det kan medføre en skævvridning af data, da det kan være personer med ens vaner, der besvarer spørgeskemaet, hvorfor man risikerer en gruppe-effekt. Besvarelser fra denne type rekruttering udgør dog kun 4 % af de samlede besvarelser, men denne fejlkilde kan påvirke resultater indenfor områder med få "brugere" (fx brug af snus).

Overordnet set svarer det billede, MULD 2008- undersøgelsen giver af unges livsstilsvaner, dog ganske godt til tidligere undersøgelser og kan derfor godt anvendes som strømpil på, "hvordan det står til". Men da der er anvendt en ny dataindsamlingsmetode, hvor fejlkilderne ikke er velkendte, skal resultater, der drejer sig om mindre undergrupper i materialet (fx antal unge, der har taget forskellige euforiserende stoffer), bruges med forsigtighed.

6. Spørgeskema

Velkommen til undersøgelsen

Tak fordi du vil deltage i undersøgelsen - det sætter vi, Kræftens Bekæmpelse og Sundhedsstyrelsen, stor pris på.

Husk at spørgeskemaet ikke er en test af dig - der er ingen rigtige eller forkerte svar. Derfor vil vi bede dig om at svare så ærligt som muligt.

Klik venligst på 'Start' for at starte spørgeskemaet.

Med venlig hilsen

Hans Storm
Overlæge
Kræftens Bekæmpelse

Else Smith
Centerchef
Sundhedsstyrelsen

Henrik Vincentz
Adm. Direktør
Userneeds A/S

FØRST NOGLE SPØRGSMÅL OM DIG SELV ...

Spørgsmål 1: Køn

Er du ...

1. Pige
2. Dreng

Spørgsmål 2: Alder

Hvis alder= [1,7] så afslut spørgeskema, da person er udenfor målgruppe.

Hvad er din alder?

1. 15 år eller derunder
2. 16 år
3. 17 år
4. 18 år
5. 19 år
6. 20 år
7. 21 år eller derover

Spørgsmål 3: Region

Hvis region=[6] så afslut spørgeskema, da person er uden for målgruppe.

Hvilken region bor du i?

1. Region Hovedstaden
2. Region Sjælland
3. Region Syddanmark
4. Region Midtjylland
5. Region Nordjylland
6. Udlandet
7. Ved ikke - angiv dit postnummer _____

Spørgsmål 4: Skole - uddannelse

Går du i skole, er under uddannelse eller andet?

1. Jeg går i skole/er under uddannelse
2. Jeg laver noget andet

Spørgsmål 5: Hvilken uddannelse

Besvares af dem som i spørgsmål 4 har valgt [1]

Hvilken skole/uddannelse går du på?

1. Grundskole (9.-10. klasse)
2. Gymnasial uddannelse (fx alm. gymnasium, HF, HH, HHX eller HTX)
3. Erhvervsuddannelse (fx teknisk skole, HG, i lære, landbrugsuddannelse osv.)
4. Social- og sundhedsskolerne
5. Videregående uddannelse (kort, mellem eller lang videregående uddannelse)
6. Andet (fx produktionsskole) - angiv venligst _____

Spørgsmål 6: Type grundskole

Besvares af dem som i spørgsmål 5 har valgt [1]

Hvilken type grundskole går du i?

1. Almindelig folkeskole
2. Privat skole
3. Efterskole
4. Andet

Spørgsmål 7: Type gymnasium

Besvares af dem som i spørgsmål 5 har valgt [2]

Hvilken gymnasial uddannelse går du på?

1. Alment gymnasium
2. HF
3. HH/HHX – Handelsgymnasium
4. HTX – Teknisk gymnasium
5. Andet

Spørgsmål 8: Type erhvervsuddannelse

Besvares af dem som i spørgsmål 5 har valgt [3]

Hvilken erhvervsuddannelse går du på?

1. Grundforløb på Teknisk skole (fx teknologi og kommunikation eller fra jord til bord)
2. Grundforløb på Handelsskole (fx HG)
3. Teknisk skole
4. I lære (fx elektriker, murer osv.) eller i skolepraktik på Teknisk Skole
5. I lære på Handelsskole (fx salgsassistent eller dekoratør) eller i skolepraktik på Handelsskole
6. Landbrugsuddannelse
7. Andet

Spørgsmål 9: Type videregående uddannelse

Besvares af dem som i spørgsmål 5 har valgt [5]

Hvilken type videregående uddannelse går du på?

1. Kort videregående uddannelse, under 3 år (fx laborant, markedsføringsøkonom, installatør eller produktionsteknolog)
2. Mellemlang videregående uddannelse, 3-4 år (fx sygeplejerske, diplomingeniør, folkeskolelærer, socialrådgiver eller pædagog)
3. Lang videregående uddannelse, over 4 år (fx læge, gymnasielærer, civilingeniør eller biolog)

Spørgsmål 10: Daglig beskæftigelse

Besvares af dem som i spørgsmål 4 har valgt [2]

Hvad laver du til daglig?

(Gælder IKKE fritidsarbejde)

1. Erhvervsarbejde
2. Arbejdsløs/under aktivering
3. Langtidssygemeldt
4. Soldat, værnepligtig eller på kontrakt
5. Under revalidering eller lignende
6. Andet – angiv venligst _____

DAGLIGE AKTIVITETER ...

Spørgsmål 11: Tidsforbrug computer

Hvor meget af din fritid bruger du ved computeren (medregn lektielæsning) på en normal dag – det gælder uanset hvad du laver ved computeren?

Svar 0, hvis du normalt aldrig bruger tid på den angivne aktivitet – angiv kun hele tal.

- Timer: _____
- Minutter: _____

Spørgsmål 12: Tidsforbrug tv

Hvor meget af din fritid bruger du på at se tv på en normal dag (medregn lektielæsning). Medregn DVD/video og spil - fx Playstation mm.

Svar 0, hvis du normalt aldrig bruger tid på den angivne aktivitet – angiv kun hele tal.

- Timer: _____
- Minutter: _____

Spørgsmål 13: Tidsforbrug stillesiddende aktiviteter

Hvor meget af din fritid bruger du på andre stillesiddende aktiviteter som at sidde og snakke, læse, spille klaver mm. på en normal dag (medregn lektielæsning).

Svar 0, hvis du normalt aldrig bruger tid på den angivne aktivitet – angiv kun hele tal.

- Timer: _____
- Minutter: _____

Spørgsmål 14: Tidsforbrug fysisk aktivitet

Hvor lang tid bruger du normalt pr. uge på følgende typer arbejde (medregn IKKE lektielæsning)?

Svar 0, hvis du normalt aldrig bruger tid på det givne arbejde – angiv kun hele antal timer.

- Meget anstrengende fysisk aktivitet som fx tungeløft, bære tunge ting, bygge eller gravearbejde. - Angiv antal hele timer pr. uge
- Jævn fysisk aktivitet som at løfte eller bære lette ting. Angiv antal hele timer pr. uge
- Stillesiddende arbejde fx ved arbejdsbord eller computer. - Angiv antal hele timer pr. uge

TRANSPORT ...

De næste spørgsmål handler om, hvordan du transporterer dig fra sted til sted fx til arbejde, skole, fritidsaktiviteter osv.

Spørgsmål 15: Antal dage cyklet gået kørt

Hvor mange dage har du de sidste 7 dage ...

- Cyklet: _____
- Gået: _____
- Kørt (fx med bil, bus, tog, motorcykel eller lignende): _____

Spørgsmål 16: Tidsforbrug cykle

Hvor lang tid har du typisk brugt pr. dag på at cykle de seneste 7 dage?

Svar 0, hvis du normalt aldrig bruger tid på den angivne aktivitet – angiv kun hele tal.

- Timer: _____
- Minutter: _____

Spørgsmål 17: Tidsforbrug gå

Hvor lang tid har du typisk brugt pr. dag på at gå de seneste 7 dage?

Svar 0, hvis du normalt aldrig bruger tid på den angivne aktivitet – angiv kun hele tal.

- Timer: _____
- Minutter: _____

Spørgsmål 18: Tidsforbrug køre

Hvor lang tid har du typisk brugt pr. dag på at køre de seneste 7 dage?

Svar 0, hvis du normalt aldrig bruger tid på den angivne aktivitet – angiv kun hele tal.

Timer: _____
Minutter: _____

Spørgsmål 19: Opfattelse gå/cykeltur

Hvordan opfatter du normalt din gå- eller cykeltur?

1. Anstrengende fysisk aktivitet, som får dig til at blive meget forpustet eller svedig
2. Jævn fysisk aktivitet, som får dig til at blive lettere forpustet eller en smule svedig
3. Let fysisk aktivitet, som ikke får dig til at blive specielt forpustet eller svedig
4. Jeg hverken går eller cykler i hverdagen

Spørgsmål 20: Antal ugentlige idrætstimer

Hvor mange idrætstimer har du normalt pr. uge i skolen eller på anden uddannelse?

- Angiv hele tal: _____

Spørgsmål 21: Opfattelse af idrætstimer

Hvordan opfatter du normalt idrætstimerne?

1. Anstrengende fysisk aktivitet, som får dig til at blive meget forpustet eller svedig
2. Jævn fysisk aktivitet, som får dig til at blive lettere forpustet eller en smule svedig
3. Let fysisk aktivitet, som ikke får dig til at blive specielt forpustet eller svedig

Spørgsmål 22: Ugentligt tidsforbrug på fysisk aktivitet i fritiden

Hvor lang tid bruger du normalt pr. uge på fysisk aktivitet i fritiden, - alt fra dans og skateboard til idræt i en klub og konkurrencesport?

Medregn ikke din fysiske aktivitet på arbejde, ved transport og idræt i skolen – angiv antal timer pr. uge i hele tal. Svar 0, hvis du normalt aldrig bruger tid på fysisk aktivitet i fritiden: _____

Spørgsmål 23: Opfattelse af fysisk aktivitet i fritiden

Hvordan opfatter du den fysiske aktivitet, du normalt laver i fritiden?

1. Anstrengende fysisk aktivitet, som får dig til at blive meget forpustet eller svedig
2. Jævn fysisk aktivitet, som får dig til at blive lettere forpustet eller en smule svedig
3. Let fysisk aktivitet, som ikke får dig til at blive specielt forpustet eller svedig

Spørgsmål 24: Beskrivelse af fysiske aktivitet i fritiden

Hvis vi ser på det sidste halve år, hvad ville du så sige passer bedst som beskrivelse af dine fysiske aktiviteter i fritiden?

1. Jeg træner hårdt og dyrker konkurrenceidræt regelmæssigt og flere gange om ugen (fx konkurrencesvømmer, håndbold/fodbold på konkurrenceplan)
2. Jeg dyrker motionsidræt eller har tungt arbejde mindst 4 timer pr. uge (fx motionsløb, styrketræning, aerobic 1-2 gange ugentligt, tungt bygge- eller gravearbejde)
3. Jeg går, cykler eller har anden lettere motion mindst 4 timer pr. uge (fx til skole eller arbejde)
4. Jeg bruger tiden på at se fjernsyn, spille computer, læse eller anden stillesiddende beskæftigelse

Spørgsmål 25: Årsager til at dyrke idræt

Hvad er de væsentligste grunde til, at du dyrker idræt?

Du kan højst vælge 3 svar.

1. Kammeratskabet
2. Afstresning
3. Oplevelse af velvære
4. Det er sundt
5. Konkurrencen
6. For at blive professionel
7. Det er "in"
8. Fordi det er sjovt
9. For at tabe mig
10. Det styrker selvtilliden
11. Andet - angiv venligst
12. Jeg dyrker ikke idræt

Spørgsmål 26: Ønske om at bevæge sig mere

Kunne du tænke dig at bevæge dig mere, end du gør i dag?

1. Ja
2. Nej
3. Ved ikke

TOBAKSRYGNING ...

Spørgsmål 27: Rygning

Ryger du?

1. Ja, hver dag
2. Ja, mindst én gang om ugen
3. Ja, men sjældnere end hver uge
4. Nej

Spørgsmål 28: Antal cigaretter dagligt

Besvares af dem som i spørgsmål 27 har valgt [1]

Hvor mange cigaretter ryger du dagligt?

1. Ryger ikke cigaretter hver dag
2. 1-4 cigaretter
3. 5-9 cigaretter
4. 10-14 cigaretter
5. 15-19 cigaretter
6. 20-24 cigaretter
7. 25-29 cigaretter
8. 30 cigaretter eller derover

Spørgsmål 29: Antal cigaretter ugentligt

Besvares af dem som i spørgsmål 27 har valgt [2]

Hvor mange cigaretter ryger du om ugen?

1. Ryger ikke cigaretter hver uge
2. 1-4 cigaretter
3. 5-9 cigaretter
4. 10-14 cigaretter
5. 15-19 cigaretter
6. 20-24 cigaretter
7. 25-29 cigaretter
8. 30 cigaretter eller derover

Spørgsmål 30: Antal cigaretter månedligt

Besvares af dem som i spørgsmål 27 har valgt [3]

Hvor mange cigaretter ryger du om måneden?

1. Ryger ikke cigaretter hver måned
2. 1-4 cigaretter
3. 5-9 cigaretter
4. 10-14 cigaretter
5. 15-19 cigaretter
6. 20-24 cigaretter
7. 25-29 cigaretter
8. 30 cigaretter eller derover

Spørgsmål 31: Forsøg på at nedsætte tobaksforbrug

Besvares af dem som i spørgsmål 27 har valgt [1,2,3]

Har du inden for det seneste år forsøgt at holde op med at ryge eller at nedsætte dit tobaksforbrug?

Vælg gerne flere svar.

1. Ja, jeg har forsøgt at holde op
2. Ja, jeg har forsøgt at nedsætte tobaksforbruget
3. Nej

Spørgsmål 32: Ønske om rygestop

Besvares af dem som i spørgsmål 27 har valgt [1,2,3]

Vil du gerne holde op med at ryge?

1. Ja
2. Nej
3. Ved ikke

Spørgsmål 33: Konkrete planer om rygestop

Besvares af dem som i spørgsmål 27 har valgt [1,2,3]

Har du konkrete planer om at holde op med at ryge?

1. Ja, inden for den kommende måned
2. Ja, om 1-6 måneder
3. Ja, længere ude i fremtiden
4. Nej, har ikke planer om at holde op med at ryge
5. Ved ikke

Spørgsmål 34: Tidligere røget

Besvares af dem som i spørgsmål 27 har valgt [4]

Har du røget tidligere?

1. Ja, men jeg holdt op for mindre end 12 måneder siden
2. Ja, men jeg holdt op for mere end 12 måneder siden
3. Ja, men jeg har bare røget nogle få gange
4. Nej, jeg har aldrig røget

Spørgsmål 35: Dagligt forbrug af cigaretter

Besvares af dem som i spørgsmål 34 har valgt [1,2,3]

Hvor mange cigaretter røg du dagligt?

1. Røg ikke cigaretter hver dag
2. 1-4 cigaretter
3. 5-9 cigaretter
4. 10-14 cigaretter
5. 15-19 cigaretter
6. 20-24 cigaretter
7. 25-29 cigaretter
8. 30 cigaretter eller derover

Spørgsmål 36: Debutalder for rygning

Besvares af dem som i spørgsmål 27 har valgt [1,2,3] eller som i spørgsmål 34 har valgt [1,2,3]

Hvor gammel var du, da du begyndte at ryge...

- Månedligt: _____
- Ugentligt: _____
- Dagligt: _____

Hvis du ikke ryger henholdsvis månedligt, ugentligt eller dagligt, så skriv 0.

Spørgsmål 37: Røget vandpibe

Har du nogensinde røget vandpibe?

1. Nej
2. Ja, en enkelt gang
3. Ja, men højst 5 gange i alt
4. Ja, jeg ryger jævnligt – og mindst en gang om måneden
5. Ja, jeg ryger jævnligt – og mindst en gang om ugen
6. Ja, jeg ryger dagligt

Spørgsmål 38: Prøvet snus/skrå

Har du nogensinde prøvet snus/skrå?

1. Nej
2. Ja, en enkelt gang
3. Ja, men højst 5 gange i alt
4. Ja, jeg bruger jævnligt – og mindst en gang om måneden
5. Ja, jeg bruger jævnligt – og mindst en gang om ugen
6. Ja, jeg bruger dagligt

Spørgsmål 39: Brugen af nikotintyggegummi

Bruger du nikotintyggegummi?

1. Ja
2. Nej

Spørgsmål 40: Brugen af nikotinplaster

Bruger du nikotinplaster?

1. Ja
2. Nej

Spørgsmål 41: Brugen af andre nikotinpræparater

Bruger du andre nikotinpræparater fra apoteket?

1. Ja
2. Nej

Spørgsmål 42: Rygere i omgangskreds

Ryger din ... ?

Svar 'Ja' eller 'Nej' for hver linje. Hvis du ikke har de nævnte, sætter du kryds i 'Har ikke'.

	Ja	Nej	Har ikke
Mor			
Stedmor			
Far			
Stedfar			
Mindst én af dine søskende			
Kæreste/samlever/ægtefælle			
Bedste ven eller veninde			

Spørgsmål 43: Udsættelse for passiv rygning

Er du udsat for passiv rygning på nogle af følgende steder ... ?

Du er udsat for passiv rygning hvis du kan lugte røg.

Vælg et svar for hver linje.

	Ja	Nej	Kommer der ikke
Din skole/uddannelsesinstitution			
Din arbejdsplads			
Dit fritidsarbejde			
Dit hjem			
Ildrætsklubber/sportshaller			
Caféer			
Restauranter			

Spørgsmål 44: Kendskab til aldersgrænse for salg af tobak

Er der en aldersgrænse for salg af cigaretter i kiosker, supermarkeder osv.?

1. Ja - angiv venligst, hvad du mener aldersgrænsen er: _____
2. Nej
3. Ved ikke

ØL, VIN OG SPIRITUS ...

Spørgsmål 45: Alkoholforbrug

Hvor tit drikker du noget, der indeholder alkohol?

1. Aldrig
2. Højst én gang om måneden
3. 2-4 gange om måneden
4. 2-3 gange om ugen
5. 4 gange om ugen eller oftere

Spørgsmål 46: Debutalder for drukket alkohol

Besvares af dem som i spørgsmål 45 har valgt [2,3,4,5]

Hvor gammel var du, da du første gang drak en hel øl, et glas vin eller spiritus?

- Angiv din alder i hele tal: _____
- Har aldrig drukket en hel øl, et glas vin eller spiritus

Spørgsmål 47: Antal genstande drukket i sidste uge

Besvares af dem som i spørgsmål 45 har valgt [2,3,4,5]

Hvor mange genstande drak du på hver af dagene i sidste uge?

Angiv venligst hele tal – rund op, hvis det er nødvendigt. Skriv 0, hvis du ikke drak øl/vin/spiritus den pågældende dag. Med 'alkohol' menes alt, der indeholder alkohol, - såsom øl, vin, spiritus mv. 1 alm. øl = 1 genstand, 1 stærk øl = 1,5 genstand, 1 glas vin = 1 genstand, 1 flaske vin = 6 genstande, 4 cl spiritus = 1 genstand, 1 sodavandsprodukt med alkohol (fx Bacardi Breezer, Smirnoff Ice)= 1,5 genstand.

- Mandag: _____
- Tirsdag: _____
- Onsdag: _____
- Torsdag: _____
- Fredag: _____
- Lørdag: _____
- Søndag: _____

Spørgsmål 48: Alder første gang fuld

Besvares af dem som i spørgsmål 45 har valgt [2,3,4,5]

- Hvor gammel var du, da du første gang var fuld? _____
- Har aldrig været fuld

Spørgsmål 49: Sidste 30 dage - antal gange drukket

Besvares af dem som i spørgsmål 45 har valgt [2,3,4,5]

Tænk tilbage på de sidste 30 dage. Ved hvor mange lejligheder har du drukket øl, vin eller spiritus?

Du kan kun vælge ét svar.

1. 0 gange
2. 1-2 gange
3. 3-5 gange
4. 6-9 gange
5. 10+ gange

Spørgsmål 50: Sidste 30 dage - typer alkohol drukket

Besvares af dem som i spørgsmål 45 har valgt [2,3,4,5]

Tænk tilbage på de sidste 30 dage. Ved hvor mange lejligheder har du ...

	0 gange	1-2 gange	3-5 gange	6-9 gange	10+ gange
Drukket alm. øl					
Drukket stærk øl					
Drukket vin					
Drukket sodavandsprodukter med alkohol (fx Bacardi Breezer, Smirnoff Ice)					
Drukket spiritus (fx rom, gin, tequila)					

Spørgsmål 51: Sidste 30 dage - antal gange drukket mere end 5 genstande

Besvares af dem som i spørgsmål 45 har valgt [2,3,4,5]

Tænk tilbage på de sidste 30 dage. Ved hvor mange lejligheder har du ...

	0 gange	1-2 gange	3-5 gange	6-9 gange	10+ gange
Drukket mere end 5 genstande					
Været fuld					

Spørgsmål 52: Problemer fordi man har drukket alkohol

Besvares af dem som i spørgsmål 45 har valgt [2,3,4,5]

Har du nogensinde haft et eller flere af følgende problemer, fordi du har drukket øl, vin eller spiritus?

	Aldrig	1 gang	2 gange	3 eller flere gange
Været i slagsmål				
Involveret i ulykke/uheld				
Mistet penge eller andre ting af værdi for dig				
Haft problemer med dine forældre				
Haft problemer med dine venner				
Nedsat din præstation i skolen eller på arbejdet				
Har haft samleje, selv om du ikke ønskede det				
Kørt motorcykel/bil under påvirkning af alkohol				
Problemer med politiet				
Været på hospitalet eller skadestue				
Taget stoffer du ikke ville have taget, hvis du var ædru – hash, ecstasy, heroin el. lign.				

Spørgsmål 53: kendskab til aldersgrænse for køb af alkohol

Er der en aldersgrænse for salg af alkohol i kiosker, supermarkeder osv.?

1. Ja - angiv venligst, hvad du mener aldersgrænsen er: _____
2. Nej
3. Ved ikke

STOFFER ...

Spørgsmål 54: Prøvet stoffer

Har du nogensinde prøvet et eller flere af følgende stoffer?

	Ja, inden for den seneste måned	Ja, inden for det seneste år (men ikke inden for den seneste måned)	Ja, tidligere (men ikke inden for det seneste år)	Nej, jeg har aldrig prøvet stoffet
Hash (pot, marihuana)				
Amfetamin (speed)				
Ecstasy				
Kokain				
LSD				
Heroin				
Rygeheroin				
Euforiserende svampe				
Snifning af opløsningsmidler eller lighter gas				
Andre stoffer				

Spørgsmål 55: Hvilke stoffer prøvet

Besvares af dem som i spørgsmål 54 har valgt [andre stoffer]

Angiv venligst hvilke andre stoffer, du har prøvet: _____

Spørgsmål 56: Seneste 30 dage - antal gange røget hash

Besvares af dem som i spørgsmål 54 har valgt [hash]

Hvor mange gange har du røget hash (pot, marihuana) de seneste 30 dage?

1. 0 gange
2. 1-2 gange
3. 3-5 gange
4. 6-9 gange
5. 10-19 gange
6. 20+ gange

Spørgsmål 57: Debutalder for at have røget hash

Besvares af dem som i spørgsmål 54 har valgt [hash]

Hvor gammel var du, da du prøvede at ryge hash for første gang? _____

Spørgsmål 58: Debutalder for at have prøvet stoffer

Hvor gammel var du, da du prøvede stoffer (andre stoffer end hash) første gang? _____

KROP OG HELBRED ...

Spørgsmål 59: Højde

Hvad er din højde uden sko? _____

Angiv i centimeter – kun hele tal, fx '182'.

Spørgsmål 60: Vægt

Hvad vejer du? _____

Angiv i kg – kun hele tal.

Spørgsmål 61: Vurdering nuværende helbred

Hvordan vil du vurdere dit nuværende helbred?

1. Virkelig godt
2. Godt
3. Nogenlunde
4. Dårligt
5. Meget dårligt

Spørgsmål 62: Vurdering fysiske form

Hvordan vil du vurdere din fysiske form?

1. Virkelig god
2. God
3. Nogenlunde
4. Dårlig
5. Meget dårlig

Spørgsmål 63: Smerter

Har du inden for de sidste 14 dage været generet af nogle af nedenfor nævnte former for smerter eller ubehag?

	Meget generet af	Lidt generet af	Næsten ikke generet af	Slet ikke generet af
Smerter eller ubehag i skuldre eller nakke				
Smerter eller ubehag i ryg eller lænd				
Smerter eller ubehag i arme, hænder, ben, knæ, hofter eller led				
Hovedpine				
Hurtig hjertebanken				
Ængstelse, nervøsitet, uro og angst				
Søvnbesvær, søvnproblemer				
Nedtrykthed, deprimeret, ulykkelig				
Træthed				
Mavesmerter, ondt i maven				
Fordøjelsesbesvær, tynd/hård mave				
Eksem, hududslæt, kløe				
Forkølelse, snue, hoste				
Åndedrætsbesvær, forpustethed				
Stress				
Været irritabel				

TRIVSEL ...

Spørgsmål 64: Trivsel

Føler du, at du trives ...

	Ja, altid	Ja, for det meste	Nej, næsten aldrig	Kommer der ikke
I skolen/arbejdet				
På dit fritidsjob				
Hjemme				
I fritiden				
Generelt				

Spørgsmål 65: Personlige problemer

Føler du, at du for øjeblikket har personlige problemer, der gør det svært for dig at klare dagligdagen (skole, arbejde, venner mm.)?

1. Ja, meget
2. Ja, i nogen grad
3. Ja, i mindre grad
4. Slet ikke

Spørgsmål 66: Tale om problemer

Taler du i almindelighed med nogen om problemer?

1. Ja, jeg taler med nogen
2. Nej, jeg klarer det selv
3. Nej, jeg har ikke nogen at tale med

Spørgsmål 67: Antal nære venner

Hvor mange nære venner har du?

1. Har ingen nære venner
2. En
3. To
4. Tre eller flere

Spørgsmål 68: Nemt/svært at få nye venner

Er det nemt eller svært for dig at få nye venner?

1. Meget nemt
2. Nemt
3. Svært
4. Meget svært

Spørgsmål 69: Ensomhed

Hvor ofte i hverdagen føler du dig ensom?

1. Meget ofte
2. Ofte
3. Sjældent
4. Aldrig

Spørgsmål 70: Trivsel i skole/uddannelse

Besvares af dem, som i spørgsmål 4 har svaret [1]

Hvad synes du for tiden om at gå i skole eller være under uddannelse?

1. Virkelig godt
2. Godt
3. Hverken godt eller dårligt
4. Dårligt
5. Virkelig dårligt

Spørgsmål 71: Trivsel på læreplads/arbejde

Besvares af dem, som i spørgsmål 4 har svaret [2]

Hvis du er i arbejde (gælder ikke fritidsarbejde) eller står i lære, hvad synes du så om din arbejdsplads for tiden?

1. Virkelig godt
2. Godt
3. Hverken godt eller dårligt
4. Dårligt
5. Virkelig dårligt

Spørgsmål 72: Seneste 30 dage antal fraværdsdage

Hvor mange hele skoledage/arbejdsdage har du været fraværende i de sidste 30 dage?

	Ingen	1 dag	2 dage	3-4 dage	5-6 dage	7 dage eller flere
På grund af sygdom						
På grund af pjæk						

Spørgsmål 73: Blevet mobbet

Har du inden for de sidste 12 måneder været udsat for mobning?

Ved mobning forstår man, at man gentagne gange bliver udsat for ubehagelig eller nedværdigende behandling, som det er svært at forsvare sig imod.

1. Ja, dagligt
2. Ja, ugentligt
3. Ja, månedligt
4. Ja, af og til
5. Nej

Spørgsmål 74: Mobbet andre

Har du inden for de sidste 12 måneder mobbet andre?

1. Ja, dagligt
2. Ja, ugentligt
3. Ja, månedligt
4. Ja, af og til
5. Nej

Spørgsmål 75: Stress

Føler du dig stresset i dagligdagen?

1. Ja, for det meste
2. Ja, af og til
3. Nej, aldrig eller næsten aldrig

TIL SLUT NOGLE SPØRGSMÅL OM DIN FAMILIE ...

Spørgsmål 76: Samlevende

Hvem bor du sammen med?

Du må gerne vælge flere svar.

1. Mor
2. Stedmor
3. Far
4. Stedfar
5. Søskende
6. Kæreste/ægtefælle
7. Andre, fx i kollektiv, på kollegium/skolehjem
8. Venner
9. Ingen, jeg bor alene

Spørgsmål 77: Forældre skilt eller separeret

Er dine forældre skilt/separeret/flyttet fra hinanden?

1. Ja
2. Nej

Spørgsmål 78: Mors højeste uddannelse

Hvad er din mors højeste uddannelse?

Hvis du har mest kontakt med din stedmor angives hendes uddannelse.

1. 7 år eller færre års skolegang
2. 8-10 års skolegang
3. Specialarbejder (fx rengøringsassistent, chauffør, postarbejder eller dagplejemor)
4. Lærlingeuddannelse eller anden faglig uddannelse (fx tømreruddannelse, social- og sundhedsuddannelse eller landbrugsuddannelse)
5. Gymnasial uddannelse (gymnasium, hf eller hh)
6. Kort videregående uddannelse, under 3 år (fx laborant, markedsøkonom, elinstallatør eller maskintekniker)
7. Mellemlang videregående uddannelse, 3-4 år (fx sygeplejerske, folkeskolelærer, socialrådgiver eller pædagog)
8. Lang videregående uddannelse, over 4 år (fx læge, gymnasielærer, civilingeniør eller biolog)
9. Andet - angiv venligst _____
10. Ved ikke

Spørgsmål 79: Fars højeste uddannelse

Hvad er din fars højeste uddannelse?

Hvis du har mest kontakt med din stedfar angives hans uddannelse.

1. 7 år eller færre års skolegang
2. 8-10 års skolegang
3. Specialarbejder (fx rengøringsassistent, chauffør eller postarbejder)
4. Lærlingeuddannelse eller anden faglig uddannelse (fx tømreruddannelse, social- og sundhedsuddannelse eller landbrugsuddannelse)
5. Gymnasial uddannelse (gymnasium, hf eller hh)
6. Kort videregående uddannelse, under 3 år (fx laborant, markedsøkonom, elinstallatør eller maskintekniker)
7. Mellemlang videregående uddannelse, 3-4 år (fx sygeplejerske, folkeskolelærer, socialrådgiver eller pædagog)
8. Lang videregående uddannelse, over 4 år (fx læge, gymnasielærer, civilingeniør eller biolog)
9. Andet - angiv venligst _____
10. Ved ikke

Spørgsmål 80: Religiøs baggrund

Hvilken religiøs baggrund har du?

1. Protestantisk (Den Danske Folkekirke)
2. Katolsk
3. Islamisk
4. Jødisk
5. Buddhistisk
6. Anden – angiv venligst: _____
7. Ikke troende
8. Ved ikke

Spørgsmål 81: Fødested far

Hvor er din far født?

1. Danmark
2. Andet land – hvilket: _____

Spørgsmål 82: Fødested mor

Hvor er din mor født?

1. Danmark
2. Andet land – hvilket: _____

Spørgsmål 83: Fødested

Hvor er du født?

1. Danmark
2. Andet land – hvilket: _____

Spørgsmål 84: Sprog talt i hjemmet - dig selv

Hvilket sprog taler du mest i hjemmet?

1. Dansk
2. Norsk, svensk, finsk eller islandsk
3. Engelsk, tysk, spansk eller andet vesteuropæisk sprog
4. Tyrkisk
5. Bosnisk, serbisk, kroatisk
6. Andre østeuropæiske sprog (polsk, tjekkisk mv.)
7. Arabisk
8. Farsi
9. Sprog fra Pakistan/Indien (urdu, punjabi, hindi mv.)
10. Andet: _____

Spørgsmål 85: Sprog talt i hjemmet - dine forældre

Hvilket sprog taler dine forældre mest i hjemmet?

1. Dansk
2. Norsk, svensk, finsk eller islandsk
3. Engelsk, tysk, spansk eller andet vesteuropæisk sprog
4. Tyrkisk
5. Bosnisk, serbisk, kroatisk
6. Andre østeuropæiske sprog (polsk, tjekkisk mv.)
7. Arabisk
8. Farsi
9. Sprog fra Pakistan/Indien (urdu, punjabi, hindi mv.)
10. Andet: _____

Undersøgelsen er en del af et forskningsprojekt, som Kræftens Bekæmpelse og Sundhedsstyrelsen gennemfører. Ved at deltage er du altså med til at hjælpe med at forebygge kræft og andre folkesygdomme. For at dine svar kan bruges til forskning, vil vi bede dig om, at du angiver dit personnummer her nedenfor.

Spørgsmål 86: CPR

Personnummer: _____

Dine svar behandles fortroligt og bliver krypteret. Dine svar bruges udelukkende af forskere til at lave statistik.

Angiv venligst dit personnummer ud i ét. Hvis du er født den 1. april 1991 og har 2218 som de sidste fire cifre i dit personnummer, så skal du angive 0104912218. Dit personnummer finder du blandt andet på dit sygesikringsbevis lige over dit navn.

Spørgsmål 87: Kommentarer til undersøgelsen

Hvis du har kommentarer til undersøgelsen eller det at være ung i 2008, vil vi rigtig gerne have dine kommentarer her: _____

Tak for dine svar

Tak fordi du deltog i undersøgelsen – dine svar er meget værdifulde for os.

Du deltager nu i lodtrækningen om:

2 iPod Touch

2 iPod Nano

10*2 biografbilletter

Hvis du er den heldige vinder af en af præmierne, kontakter vi dig via email.

Klik venligst på 'Afslut' for at indsende dine svar og afslutte undersøgelsen.

Med venlig hilsen

Henrik Vincentz

Adm. direktør

Userneeds A/S

